

ZPRAVODAJ

městysse Nedvědice

číslo 4 ročník 16 prosinec 2022 zdarma

Foto: Petra Zbořilová

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO STAROSTY	3
ZPRÁVY Z RADNICE	4
Informace z jednání rady městyse	4
Informace z jednání zastupitelstva městyse	4
Volby 2022.	5
ZPRÁVY Z KOMISÍ	6
Bruslení pro veřejnost	6
Informace z Komise životního prostředí a stavebnictví	6
Fotosoutěž – hlasování	7
Marie Loosová a historie rodinné vily v Nedvědicích	7
Setkání se současnou českou literaturou	7
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	8
Rozloučení s Oldřichem Štarhou	8
Domky zpívají, tančí a děkují	9
Za Stanislavem Bělíkem	9
SPOLKY A ORGANIZACE	10
Podzim na centru Freedom Art	10
Halloween	10
Vánoce s muzikálem – poděkování	11
Sousedské divadlo žije	11
Činnost SDH Pernštejn v roce 2022	12
Svaz tělesně postižených – ohlédnutí za činností naší organizace	13
Ženské rybářské závody	14
My táhneme za jeden provaz	14
Zahrádkáři v Beskydech	15
ZPRÁVY Z FARNOSTI	15
Pořad nadcházejících nedělních a vánočních bohoslužeb	15
ZDRAVÍ	16
Prospěšný hořčík	16
Náš pitný režim	17
TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé	17
MYSLÍME (EKO)LOGICKY	18
Trendy ve výzkumu bioplastů	18
ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA	21
Úvodní slovo ředitelky školy	21
Podzimní akce osmáků	21
29. září – Den v pohybu	22
Den stromů na Základní a Mateřské škole Nedvědice	23
Podzimní okénko školní družiny	24
Ptačí budky	25
Mezinárodní projekt Záložka do knihy spojuje školy	25
První čtvrtletí v deváté třídě	26
Život v naší mateřské škole	27

TIRÁŽ

Zpravodaj městyse Nedvědice

Vydává: Městys Nedvědice
www.nedvedice.cz

Evidován pod číslem MK ČR E 17302

Tisk: Tiskárna UNIPRESS s. r. o.
Žďár nad Sázavou

Redakcí je pověřena Komise
pro komunikaci.

Adresa redakce:
Úřad městyse Nedvědice
Nedvědice 42
592 62 Nedvědice

Tel.: 566 566 134

Redakce si vyhrazuje právo výběru
a úpravy příspěvků, nevyžádané
příspěvky se nevracejí.

Dotazy a příspěvky vítáme
na e-mailu: zpravodaj@nedvedice.cz.

Vychází čtyřikrát ročně nákladem
800 ks.

**Uzávěrka příspěvků do čísla
01/2023 je 25. 2. 2023.**

POZVÁNKA

Vážení a milí spoluobčané,
držíte v rukou poslední číslo letošního Zpravodaje. Končící rok určitě nebyl jednoduchý. Věřím však, že každý z nás zažil tu a tam kousek dobrého, na co bude s radostí vzpomínat.

Děkuji všem, kteří přišli v září k volbám do senátu a obecního zastupitelstva. Velmi si vážím podpory vyjádřené Vašimi hlasy a děkuji za ni. Vynasnažím se Vaši důvěru nezklamat a obci maximálně prospívat. Dále chci poděkovat odstupujícím zastupitelům za jejich vykonanou práci, nově zvoleným blahopřeji ke zvolení. Moje speciální poděkování míří ke všem aktivním spolkům za jejich činnost v průběhu celého roku. Podstatnou měrou přispěly k rozmanitému dění v naší obci. Budu nesmírně rád, pokud jim elán vydrží a budou ve svých aktivitách i nadále pokračovat.

Jedním z nejdiskutovanějších témat v každé domácnosti bude nyní zcela jistě nárůst cen energií. Ani městys není

výjimkou a v novém roce budeme hradit výrazně vyšší ceny za dodávky elektřiny a plynu. Z tohoto důvodu byla provedena podrobná analýza spotřeb na všech odběrných místech. Budeme nuceni velmi dobře zvážit možné omezení vytápění, tím pádem i využití veřejných budov. Další otazník se objevuje nad veřejným osvětlením v obci. Naším cílem bude ušetřit a v přijatelné míře zachovat komfort služeb pro veřejnost.

Hlavním projektem příštího roku bude rozšíření hřbitova, které by mělo být dokončeno v druhé polovině roku. Kromě zmíněného hřbitova máme předběžně v plánu realizaci dalších dvou projektů stavebního charakteru. Prvním je rozšíření vodovodu za fotbalovým hřištěm, tím druhým je dokončení kanalizace a rekonstrukce vodovodu v lokalitě Žlábky. Další plánovanou investicí bude zakoupení nového osobního vozu pro potřeby služby Senior taxi.

O nutnosti průběžně žádat o dotace jsem informoval již dříve. Na této skutečnosti se nic nemění. Některé žádosti byly podány v rámci letošního roku a další budou připraveny v prvním čtvrtletí nového roku. Pevně doufám, že jich bude schváleno co nejvíce. O výsledcích Vás budu informovat v následujících číslech Zpravodaje.

Nyní nás čeká nejkrásnější období v roce, a tím jsou vánoční svátky. Prožijme je v klidu, míru a obklopení lidmi, které máme rádi. Nejen dětem přeji bílé Vánoce, abychom si všichni mohli dosyta užít zimních radovánek. Do nového roku Vám všem přeji mnoho pozitivních myšlenek a především pevné zdraví, jelikož to je opravdu nejdůležitější.

Petr Konečný

Příjemné prožití vánočních svátků

a úspěšné vykročení do nového roku 2023

Vám přeje Městys Nedvědice.

Informace z jednání rady městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedala Rada městyse Nedvědice celkem 5x a projednala následující záležitosti:

RMN schválila

1. podporu z rozpočtu městyse Nedvědice pro ROSPUK na náklady spojené s realizací představení divadla Le Cabaret Nomade – Plume ve výši 5 000 Kč a zároveň schválila smlouvu.
2. Rozpočtová opatření číslo 8 a 9/2022.
3. pronájem sokolovny na cvičení HIIT paní I. Brychtové a smlouvu o pronájmu dle platného ceníku.
4. pronájem sokolovny na cvičení jógy paní M. Skoumalové a smlouvu o pronájmu dle platného ceníku.
5. pronájem sokolovny panu D. Stachovi na akci křest knihy dne 10. 9. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
6. pronájem sokolovny panu F. Opatřilovi na rodinnou akci dne 19. 11. 2022 dle platného ceníku městyse Nedvědice.
7. pronájem sokolovny spolku SkasaN na akci *Nedvědictý Halloween* dne 29. 10. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
8. pronájem sokolovny spolku SkasaN na akci *III. Adventní trhy pod Pernštejnem* v termínu 2. – 4. 12. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
9. zveřejnění záměru pronájmu části prostoru v přízemí budovy Nedvědice čp. 42.
10. změnu v dotaci z akce *Grajcar* na náklady spojené s pořádáním vystoupení cimbálové muziky Pálinka pro Freedom Art.

11. pronájem obřadní síně Nedvědice, čp. 32 dne 2. 12. 2022 spolku české historie Čechora dle platného ceníku městyse Nedvědice.
12. pronájem sokolovny v termínu od 28. 4. do 29. 4. 2023 pro KČT, odbor Nedvědice a zároveň promíjí nájemné.
13. pronájem sokolovny dne 10. 12. 2022 pro SDH Pernštejn a zároveň promíjí nájemné.
14. pronájem sokolovny dne 9. 12. 2022 pro 1. RK Nedvědice a zároveň promíjí nájemné.
15. pronájem sokolovny dne 18. 11. 2022 spolku SkasaN za účelem uspořádání koncertu dle platného ceníku městyse Nedvědice.
16. změnu v čerpání dotace ve výši 5 000 Kč pro ZpěvAhra z původní akce představení *Kráska a zvíře* na nově financované nahrávky MP3 autorských písní Cvrčci za podmínky, že MP3 nebude určena k prodeji.
17. ceník městyse Nedvědice platný od 1. 1. 2023.

RMN vzala na vědomí

1. provoz MŠ a ŠD v době podzimních prázdnin 2022, zápis do 1. třídy a do mateřské školy na školní rok 2023/2024.

RMN stanovila

1. Komisi životního prostředí a stavebnictví od 1. 11. 2022.
2. Komisi kulturní a sportovní od 1. 11. 2022.

RMN jmenuje

1. předsedou Komise životního prostředí a stavebnictví paní Mgr. Blanku Dračkovou od 1. 11. 2022.
2. členy Komise životního prostředí a stavebnictví pana Rostislava Kubánka, Zbyňka Šikulu a Davida Mareše od 1. 11. 2022.
3. předsedou Komise kulturní a sportovní paní Bc. Michaelu Havířovou od 1. 11. 2022.
4. členy Komise kulturní a sportovní, paní PaedDr. Libuši Císařovou, Lenku Válkovou a pana Libora Jaroše.

RMN projednávala

1. rozpočet městyse na rok 2023.

Petr Konečný

Informace z jednání zastupitelstva městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedalo Zastupitelstvo městyse Nedvědice 19. 9. 2022 a projednalo následující záležitosti:

ZMN schválilo

1. počet členů Rady městyse Nedvědice ve složení: starosta, dva místostarostové a dva členové rady.
2. dlouhodobě uvolněným členem zastupitelstva starostu městyse, ostatní členové zastupitelstva budou neuvolnění.

ZMN zřídilo

1. finanční výbor a kontrolní výbor. Oba výbory budou tříčlenné.

ZMN zvolilo

1. starostou městyse Nedvědice Petra Konečného.

2. 1. místostarostou městyse Nedvědice Mgr. Ilonu Lukáškovou.
3. 2. místostarostou městyse Nedvědice Jaromíra Kocourka MSc., MBA.
4. 1. členem Rady městyse Nedvědice Ing. Tomáše Přesličku.
5. 2. členem Rady městyse Nedvědice Leoše Ondráčka.
6. předsedou finančního výboru Ing. Ilonu Trčkovou.
7. 1. členem finančního výboru Mgr. Radka Nedomu.
8. 2. členem finančního výboru Ing. Evu Marečkovou.
9. předsedou kontrolního výboru Ing. Tomáše Přesličku.
10. 1. členem kontrolního výboru Danu Fliglovou, Dis.
11. 2. členem kontrolního výboru Ing. Ivetu Přesličkovou.

ZMN delegovalo

1. starostu městyse na jednání:
 - a) Svazu vodovodů a kanalizací Žďársko
 - b) DSO Tišnovsko
 - c) Mikroregionu Pernštejn
 - d) MAS Zubří země
 - e) Koruny Vysočiny
 - f) KTS EKOLOGIE a DSO KTS EKOLOGIE
 - g) při pořizování územního plánu městyse
2. 1. místostarostu na jednání:
 - a) Mikroregionu Pernštejn
 - b) MAS Zubří země

Petr Konečný

Výsledky voleb do zastupitelstva obce konaných ve dnech 23. 9. – 24. 9. 2022

Počet osob zapsaných do výpisu ze stálého seznamu voličů celkem: **1071**
 Počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky: **647**
 Počet odevzdaných úředních obálek: **647**
 Počet platných hlasů ve volebním okrsku celkem: **641**
 Počet platných hlasů (celkem pro všechny volební strany): **8871**
Volební účast: 60,4 %

Volební strana č. 1 – Hasiči pro Nedvědice a Pernštejn		
	Jméno a příjmení	Počet hlasů
1.	Petr Konečný	398
2.	Tomáš Přeslička	341
3.	Libor Dinga	270
4.	Leoš Ondráček	243
5.	Martin Kytner	235
6.	Miroslav Havránek	202

Volební strana č. 2 – Společně pro Nedvědice a Pernštejn		
	Jméno a příjmení	Počet hlasů
1.	Jaromír Kocourek	243
2.	Blanka Dračková	228
3.	Ilona Trčková	214

Volební strana č. 3 – Nezávislý hlas Nedvědice		
	Jméno a příjmení	Počet hlasů
1.	Libuše Císařová	194
2.	Ilona Lukášková	184

Volební strana č. 4 – KDU-ČSL		
	Jméno a příjmení	Počet hlasů
1.	Petr Čermák	238
2.	Kristýna Čermáková	181
3.	Václav Ondra	171
4.	Ladislav Harvánek	162

Výsledky I. kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 23. 9. – 24. 9. 2022

Počet osob zapsaných do výpisu ze stálého a zvláštního seznamu voličů celkem: **1068**
 Počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky: **508**
 Počet odevzdaných úředních obálek: **505**
 Počet platných hlasů ve volebním okrsku celkem: **497**
Volební účast: 47,5 %

Počet platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty		
Číslo kandidáta	Jméno a příjmení	Počet hlasů
1	Petra Rédová Fajmonová	48
2	Radomír Pavlíček	121
3	Pavel Trčala	25
4	Bořek Semrád	138
5	Tomáš Kotas	23
6	Tomáš Töpfer	113
7	Bohumil Smutný	29

Výsledky II. kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 30. 9. – 1. 10. 2022

Počet osob zapsaných do výpisu ze stálého a zvláštního seznamu voličů celkem: **1069**
 Počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky: **223**
 Počet odevzdaných úředních obálek: **223**
 Počet platných hlasů ve volebním okrsku celkem: **223**
Volební účast: 21 %

Počet platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty		
Číslo kandidáta	Jméno a příjmení	Počet hlasů
4	Bořek Semrád	123
6	Tomáš Töpfer	100

Bruslení pro veřejnost

Nedvědická brusličká veřejnost může i v letošní zimní sezóně využít ledovou plochu bystřického zimního stadionu v čase vymezeném právě pro ni.

Bude totiž pokračovat pravidelné bruslení, tentokrát vždy v pátek v čase 16.45 – 17.45 hodin ve dvoutýdenním odstupu v termínech: 9. a 23. prosince, 6. a 20. ledna, 3. a 17. února 2023. Dvě bruslení již proběhla 11. a 25. listopadu. Soudě dle spokojených ohlasů brusličáků je finanční podpora této pohybové aktivity ze strany městyse Nedvědice sympatická, zúčastnění mohou vždy přispět dobrovolnou částkou. Bruslení využívá mj. mladší generace, nejmladší často společně s rodiči, třetinu plochy mají rezervovanu i hoši pro hokej. Chcete-li, přidejte se! Udělejme „něco“ pro své zdraví, radujme se ze zimní formy pohybu. Kdo ví, zda letos zamrznou rybníky či nasněží do lyžařských stop?

Foto: Libuše Císařová

Komise kulturní a sportovní

Městys Nedvědice

vás zve na

SILVESTROVSKÝ FOTBÁLEK

Přijďte si zasportovat!

Přijďte se pobavit!

KDY? v sobotu 31. prosince 2022 od 10. hodiny

KDE? hřiště u základní školy
Kontakt 608 259 429

TEPLÉ NÁPOJE ZAJIŠTĚNY PRO DĚTI I DOSPĚLÉ

Informace z Komise životního prostředí a stavebnictví

Nové volební období neznamena pro KŽPS žádnou zásadní změnu. Složení komise zůstává téměř stejné, z vedení městyse činnost komise ve složení Blanka Dračková, Rostislav Kubánek, Zbyněk Šikula koordinuje Jaromír Kocourek. Jsme velmi rádi, že nabídku spolupráce v komisi nově přijal David Mareš. Věříme, že nás všechny společná práce posílí a nikoho z nás neodradí problémy, které budeme muset řešit.

I nadále hodláme pokračovat v postupné realizaci úkolů, které jsme si nastavili v minulém volebním období. K závěru se chýlí projekt Přírodní zahrada jako učebna. Zahrada již letos začala sloužit nejen ZŠ a MŠ Nedvědice a ZŠ Jasan, ale i veřejnosti. Těší nás, že si nedvědicí občané našli cestu do tohoto prostoru a věříme, že se také péče o něj stane komunitní záležitostí.

V tomto volebním období bychom se rádi zaměřili na opravy stávajících chodníků a některých komunikací, případně také na výstavbu nových chodníků tam, kde je to z pohledu občanů potřebné. Prodleva při realizaci tohoto

Hmyzí hotel
Foto: Archiv KŽPS

záměru spočívá v nutnosti respektovat vlastnická práva občanů, protože ne všechny parcely, po kterých chodíme, jsou v majetku městyse, a také v platných legislativních normách, které musíme dodržet.

Trvalou celostátní bolestí je nakládání s odpady. Ani u nás to není radostná kategorie, což vidíme všude kolem sebe. Do kontejnerů na bioodpad házíme nepořezané větve, kmeny stromů a nepotřebné desky velkých rozměrů, pytle, plastové

krabice atd. Bylo by dobré vzít na vědomí, že takto zničený bioodpad musí zaměstnanci městyse vytřídit a znovu zpracovat, protože jinak by s námi odběratel bioodpadu ukončil spolupráci, a to by bylo drahé. Výše popsané nezodpovědné chování některých z nás pro městys znamená, že jeho zaměstnanci ztratí čas potřebný k jiné práci.

Naštěstí není všechno jen špatné. Během minulého volebního období se podařilo opatřit zájemcům z řad nedvědicích občanů kompostéry a nádoby

na papír, dále mohou na vyhrazená místa do nádob ukládat oleje. Každá domácnost má k dispozici harmonogram svozu odpadu. Bohužel ani tady se nevyhneme zdražení. Podle sdělení KTS Ekologie, s. r. o. se ceny, které budou členské obce za svoz odpadu platit od příštího roku, navyšují o 20 %.

Blanka Dračková
za KŽPS

Fotosoutěž – hlasování

V zářijovém čísle Zpravodaje jsme vyhlásili druhé kolo fotosoutěže. Fotografie cest a pěšin z Nedvědice a jejího okolí bylo možné zasílat do 1. listopadu a nyní je před námi vyhodnocení, do kterého se můžete zapojit i Vy, čtenáři Zpravodaje. Novinkou je možnost hlasování přes webové stránky obce. **Vybírat můžete z 24 soutěžních fotografií od 12 autorů, a to až do 31. 12. 2022.** Svými hlasy zvolíte tři nejlepší snímky a vítěznou fotografii naleznete také na titulní stránce prvního čísla Zpravodaje nového roku 2023. Těší nás zájem fotografů a věříme, že příležitost rozhodnout o vítězi zaujme také Vás.

Komise pro komunikaci

*Nad Písečným
Foto: Libuše Císařová*

Marie Loosová a historie rodinné vily v Nedvědici

Jméno rodiny Loosových je poměrně úzce spjato s naším městečkem. Rozhodli jsme se proto v rámci cyklu přednášek, věnovaných historickým osobnostem a reáliím Nedvědice, pokračovat právě touto tematikou. Velký zájem vás přítomných potvrdila nabitá obřadní síň historického domu čp. 32, kde se akce 21. října 2022 uskutečnila. Přednášející dr. Jiří Šmíd představil rodinu Loosových v nejširších souvislostech, které nás zavedly např. do Vídně či Brna. Autor vychází z obdivuhodného studia pramenů i svého historického přehledu. Obohatil naše vědomosti o rodinné vztahy Loosových, přinesl poznání nových faktů z historie Nedvědice. Perfektní výklad doplnily fotografie nejen vývoje podoby vily paní M. Loosové, ale i jejího bezprostředního okolí. To si pamatují opravdu už jen skuteční pamětníci. Byla připomenuta další jména souvise-

jící s provozem kamenosochařské firmy, jíž patřil mramorový lom ve Žlebě. Nedvědicí mramor je použit na bosáž – rohové zdobení samotné vily, jehož dalšími majiteli byla rodina Joklova, Šípkova, Jínkova. Zmínku zasluhuje sympatický zájem účastníků besedy z řad mladé generace, prostor dostaly dotazy i diskuze.

Chcete-li se vydat po stopách rodiny Loosovy, jejich dům stával na místě dnešního hotelu Continental v Brně, kde je připomíná pamětní deska a futuristický pomník na Janáčkově náměstí. V našem blízkém okolí lze značku firmy Loos nalézt např. na mramorovém křížích nad Ochozí u Tišnova nebo v Šerkovicích.

Věříme, že i témata zamýšlená pro další přednášky naleznou svoje posluchače.

*Libuše Císařová
za KKS*

Foto: Archiv KPK

Setkání se současnou českou literaturou

Jakožto milovnice knih, příběhů a poznávání nového jsem s velkou radostí uvítala možnost navštívit besedu nazvanou *Labyrintem současné české literatury*, která se konala 30. září v Nedvědici.

V útulném prostředí historického domu čp. 32 jsme se s ostatními účastníky postupně seznamovali s jednotlivými autory, jejich životy, mnohdy pohnutými osudy a tvorbou. V průběhu večera jsme se mohli zaposlouchat do úryvků z knih a přenést se do jiného světa, odlišných kultur, oborů a seznámit se s nejrůznějšími postavami, jejich příběhy a také s osobitým literárním stylem autorů.

Někteří spisovatelé byli a jsou většinou čtenářů již známí – např. Alena Mornštajnová (Hana, Listopád), Karin Lednická (Šikmý kostel, Životice), Kateřina Tučková (Žitkovské bohyně, Bílá Voda), Jiří Hájíček (Rybí krev, Deštová hůl). Někteří jsou zase méně

Foto: Blanka Dračková

či více – nebo alespoň pro mne do této besedy byli – neznámí – např. Miřenka Čechová (Baletky), Bianca Bellová (Ostrov, Jezero), Jaroslav Rudiš (Nebe pod Berlínem, Winterbergova poslední cesta), Tomáš Zmeškal (Milostný dopis klínovým písmem popisující rodinné osudy stíhané politickými událostmi 2. poloviny 20. století).

Z medailonků spisovatelů a úryvků z jejich knížek jsme se dozvěděli spoustu zajímavostí, přenesli se do prostředí, která jsou pro nás povětšinou cizí, a do životních situací, jež si ani neumíme představit:

- Anna Cima – *Probudím se na Šibuji* – příběh studentky japanologie Jany, jenž se odehrává střídavě v Praze a Japonsku.
- Miřenka Čechová – *Baletky* – o studiích na taneční konzervatoři a pražském životě v divokých devadesátých letech minulého století psané du-fornou s častým použitím vulgarismů.
- Ivona Březinová – *Řvi potichu, brácho* – příběh autistického chlapce a jeho okolí, které se s touto poruchou musí dennodenně vyrovnávat.

pokračování na str. 8

- Edgar Dutka – *Stažení z kůže ze tmy vycházíme* – úryvek z povídky Táto-vy narozeniny vypráví tragický příběh rodiny utiskované totalitním režimem na počátku padesátých let minulého století, román *Slečno, ras přichází* – o australské emigraci vnímané očima psa.
- Petra Soukupová – *Nejlepší pro všechny* – příběh desetiletého Viktora přechodně žijícího s babičkou na venkově pojednává o rodinných vztazích, špatné komunikaci, generačních problémech a nepochopení.

Neméně zajímavé byly i statistické údaje o knižním trhu v České republice: Víte, kolik se v ČR vydá ročně knih? Kolik na českém trhu působí vydavatelství? Anebo jaké tituly se vydávají nejvíce?

Na závěr besedy čekalo tři vylosované překvapení v podobě poutavé knihy, byla

také uspořádána anketa, které knihy/autory by čtenáři měli zájem nalézt v místní knihovně.

Spleťtými cestičkami labyrintu současné české literatury nás úspěšně provedly paní Libuše Císařová, Jana Mokrá a Eva Zemanová, kterým bych chtěla poděkovat za velice příjemně strávený večer s lidmi, již sdílí podobnou vášně pro literaturu. Oceňuji jejich úsilí, pohostění a navození atmosféry prostředí

knižní kavárny s vyrovnanými řadami téměř devadesáti knih, kávou a vlastnoručně upečenými zákusky, kde se každý cítil dobře.

Přestože čtu hodně a zajímám se o stávající i nově vydávané knihy, zjistila jsem, že mám na poli současné české literatury opravdu co dohánět. A jaké knihy českých autorů/autorek bych chtěla doporučit ať už pro rozšíření obzorů, inspiraci, pobavení nebo potěšení *Hrdinky – Příběhy významných českých žen*, sérii humoristických knih o „poslední“ aristokratce od Evžena Bočka, kroniku rodu Flesarů *Kořeny věků* od Václava Flesara a knihy s ilustracemi Míly Fürstové – *Kytice*, *Babička* a Pavla Čecha – *Dědečkové*, *O klíči*.

Ještě jednou velice děkuji a už nyní se těším na další nedvědecké besedy.

Marcela Tálská

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

MNOHO RADOSTI A ŠTĚSTÍ DO ŽIVOTA PŘEJEME:

Josefu Sotoláři
Filipu Ondrovi
Sáře Humpolíčkové

V období od **října** do **listopadu** nás opustili:

Jaroslava Ludvíková
Augustin Mánek
Kamil Hloušek
Miroslav Vázler
Oldřich Štarha

Čest jejich památce!

BLAHOPŘEJEME!

Všem oslavencům narozeným v měsících **říjen** – **prosinec** přejeme především pevné zdraví, hodně štěstí a spokojenosti do dalších let.

65 let

František Holešovský
Marta Pustínová
Miroslav Cídl
Eva Čepičková
Miloš Kovář

80 let

Jiří Honek
Marie Salavová
Jarmila Augustová
Anežka Čechová

92 let

Marie Kotlánová
Eva Zemanová

94 let

Josef Buryšek

70 let

Miluše Pivoňková
Josef Špaček

85 let

Bohunka Priesnitzová
Jiří Doubravský

75 let

Vlasta Kolbábková
Božena Štarhová

Rozloučení s Oldřichem Štarhou

Nedvědice měla několik osobností, které především od sedmdesátých let minulého století významným způsobem ovlivňovaly sportovní a kulturní dění v naší obci. Právem k nim můžeme zařadit pana Oldřicha Štarhu.

Pocházel ze Smrčku, kde se v roce 1935 narodil jako nejstarší ze sedmi dětí. I když z tohoto důvodu zřejmě neměl jednoduché dětství, nechybělo mu nadání, pevná vůle a schopnost rychle se orientovat ve vzniklé situaci. Základní školu úspěšně absolvoval v Nedvědicích a byl přijat na Vyšší průmyslovou školu strojnickou v Brně. Po maturitě nastoupil do moderní firmy

TOS Kuřim jako technolog strojírní výroby.

V roce 1965 nastupuje do technického úseku závodu MEZ Nedvědice. Je mu třicet let a s manželkou Marií (roz. Kolbábkovou) mají syna Radka. Velmi rychle se zapojuje do dění v továrně a městečku. Jeho největší zálibou je nejoblíbenější sport té doby v Nedvědicích – lední hokej. Řeší s vedením oddílu složitou situaci s nedostatkem ledové plochy pro tréninky. Rok 1972 byl pro zdejší hokej kritický. Stále rostl počet těch, kteří chtěli ze soutěže odstoupit a prakticky hokejovou tradici ukončit. Neaktivnější členové výboru se nesmířili s touto myšlenkou a na všech

možných úrovních hledali podporu pro postavení umělé ledové plochy.

V průběhu roku se podařilo zajistit projektovou dokumentaci a Okresní národní výbor ve Žďáru nad Sázavou po velkém váhání vydal stavební povolení. Předsedou oddílu ledního hokeje se stal v té době právě Oldřich Štarha. Za účelem postavení stadionu byla jmenována komise. Patronaci převzal závod MEZ Nedvědice. Olda Štarha se účastnil všech jednání a praktického dění.

Do práce se zapojila téměř celá Nedvědice, pomoc přišla i z okolních tělovýchovných jednot. Odpracováno bylo

18 000 brigádnických hodin za osm měsíců, a to včetně dodávky chladících kompresorů z ČKD Choceň. Stadion byl slavnostně otevřen 17. listopadu 1974 a Nedvědice se při počtu 1 400 obyvatel stala nejmenší obcí Československa s umělou ledovou plochou. Brigádníci dodnes vzpomínají, jak se o ně Olda včetně občerstvení staral, jelikož se pracovalo zadarmo.

Vždy byl rád mezi lidmi a uspokojovalo jej organizovat nějakou činnost. Jen kolik zájezdů v rámci republiky i do zahraničí

připravil a vedl. Organizátorsky se podílel na kulturních akcích, které tehdejší Spartak Nedvědice pořádal. Měl však rád i okolí hradu Pernštejna, neboť se kousek od hradu narodil. Pod Smrkem měl i svoje políčko, které pravidelně obhospodařoval. Podílel se též na opravě dřevěné vyhlídky na Pernštejn, známé Maria Laube.

Jistě nepředpokládal, že by při tak aktivním a spokojeném rodinném životě mohla přijít nemoc, jež by ho ze společnosti vyřadila. V roce 2012 bohužel utr-

pěl cévní mozkovou příhodu. Byl odkázán do péče rodiny, hlavně manželky Marie, se kterou společně žili 62 let. Těžký zdravotní stav trval deset roků, obdiv patří všem blízkým, kteří se o něj po dlouhou dobu starali. Zemřel 27. října a na jeho pohřbu se s ním přišlo naposledy rozloučit opravdu mnoho lidí. Všem zůstane vzpomínka na dobrého člověka, který žil pro rodinu, pro společnost a pro sport.

Jiří Šmíd

Foto: Soukromý archiv rodiny

Domky zpívají, tančí a děkují

Velkou gratulaci a překvapení pro milou jubilantku, paní Marii Štarhovou, uspořádali sousedé a rodina 16. srpna 2022 v Domkách v Nedvědici. Díky nápadu paní Ilony Čadílkové to v Domkách ten den žilo tak, jak už dlouho ne. Velká narozeninová oslava probíhala přímo na ulici před domem oslavenkyně. Nechybělo zde dobré jídlo, pití a samozřejmě spousta gratulantů. Výborná nálada a živá hudba roztančila všechny přítomné, především i oslavenkyni samotnou, a dala jí tak alespoň na chvíli zapomenout na starosti běžného života.

Je vidět, že v Domkách je svět ještě v pořádku. Čas umí neskutečně rychle pádit, ale ruku v ruce dokáže být také mnohdy nesmírně nespravedlivý. Stále však záleží na lidech okolo nás a také na nás samotných.

A proto, milá paní Štarhová, Vám přejeme do dalších let hlavně pevné zdraví.

Děkujeme Vám, že jste pro nás mladší vzorem neskutečné osobní statečnosti, píle, odvahy a pokory!

A nejlepší trubičky jsou stejné od Vás!

(nejen) sousedé domkáči

Foto: Dominika Štarhová

Za Stanislavem Bělíkem

Foto: Archiv městyse

Přívětivá tvář, vstřícný pohled, s tužkou či štětcem v ruce, nad výkresem i před plátnem, v ateliéru či v plenéru... tak si budeme pamatovat Mistra Stanislava Bělíka, malíře Vysočiny.

Rodák z Doubravníka zůstal věrný našemu regionu po celý svůj život. Přijali jsme za své jeho vnímání zvlněné krajiny i pokorný obdiv k zádušné řece Svratce. Pan Bělík odešel 3. října 2022 navzdory svému věku nečekaně, krátce před svými 103. narozeninami. Jeho vitalita byla neuvěřitelná. Ještě v srpnu

obohatil svými obrazy setkání výtvarníků v rámci Výtvarného léta v Železném, kde byl i osobně přítomen. My v Nedvědici vzpomínáme na působivou výstavu k jeho stým kulatinám, na níž se potkaly obrazy zapůjčené výhradně od místních soukromých majitelů.

Odchod každého člověka provází smutek z bolestné ztráty. Díky svým obrazům nám Mistr Bělík vrací vzpomínky na četná osobní setkání, hlavně však připomíná trvalou hodnotu – lásku a úctu k rodnému kraji, jež dýchají z jeho pláten.

Komise kulturní a sportovní

Podzim na centru Freedom Art

V září odstartovala již 9. sezona v Komunitním a volnočasovém centru Freedom Art. Jako již tradičně nás od září čekala řada akcí pravidelných i mimořádných, workshopů, seminářů a komunitních setkávání. Některé akce se nám každoročně pro velký úspěch opakují, některé u nás letos zažily svoji premiéru.

Den (s) princeznou patří k těm již tradičním akcím centra Freedom Art. 24. září si malé slečny přišly užít svůj princeznovský den. Na celý jeden den se centrum proměnilo v zámek a malým princeznám bylo splněno vše, na co jen pomyslely. Nechyběl ani výlet na nedaleký hrad Pernštejn a slavnostní princeznovská večeře. Od pondělí 26. září se centrum Freedom Art opět otevřelo pravidelným kroužkům, a zahájili jsme tak nový školní rok. Aktuálně navštěvuje téměř 100 dětí a dospělých 11 kroužků týdně. 1. října jsme oslavili Mezinárodní den seniorů při cimbálové muzice *Pálinka*. 20. října jsme zahájili workshopy k volbě profese pod vedením kariérové poradkyně Petry Šnepfenbergové. 29. října se uskutečnil zájezd do Městského divadla Brno na představení *Světáci*.

Cimbálová muzika Pálinka
Foto: Kristýna Čermáková

A jelikož nám v této roční době příroda odpočívá a spí, tak i náš maskot, medvěd Artík, potřebuje nabrat dost sil. Děti si s ním zahrály ve dnech 5.–11. října hru *Uspávání Artíka*. Artík je před zimním spánkem naposledy navštívil dne 11. listopadu, rozdál jim odměny a děti mu zamávaly na dobrou noc.

Protože bylo zrovna svatého Martina, byl čas na *psaní dopisu Ježíškovi* a *Svatomartinské sousedské posezení*. 20. listopadu

Dopis Ježíškovi
Foto: Petra Glosr Cvrkalová

du jsme se připravili na advent s Filipem Brackem. Při moc milém setkání vzniklo během *workshopu* několik krásných adventních věnců. A v neposlední řadě nás 5. prosince již tradičně navštívil *Mikuláš* se svou družinou.

Přejeme vám krásné Vánoce a v novém roce především zdraví a dobrou náladu. ☺

tým centra Freedom Art

Halloween

Konec října a začátek listopadu je věnován Dušičkám, svátku Památky zesnulých. V jiných zemích je tento svátek znám jako Halloween a způsob jeho slavení je poutavý i pro děti a mládež. Slaví se 31. října – v předvečer Všech svatých. Tento pohanský svátek pochází z Irska a prolíná se při něm svět živých a mrtvých. V noci z 31. října na 1. listopad se duše zemřelých navrátí domů a hledají pomoc, aby mohly zpět do země mrtvých. Lidé jim svítili lampami z vydlabaných řep, později dýní, aby duchové nezabloudili.

V Nedvědicích jsme s dětmi oslavili Halloween v sobotu 29. října. U nedvědicke sokolovny bylo pro děti připraveno několik stanovišť s tematickým tvořením –

děti si vyrobily strašidla z kaštanů a gázy, kostlivce z vatových tyčinek, netopýry z korkových špuntů, pavouky, netopýry a duchy z papíru. Vymalovaly obrázky a kreslily dle své fantazie. Samozřejmě nechybělo oblíbené dlabání dýní. Letos se bohužel pro obrovský zájem nedostalo úplně na všechny, ale příští rok to napravíme. Pro každé dítě, které přišlo v masce, byl připraven špekáček na opékání a malá odměna. V průběhu celé akce byl pro děti k dispozici čaj na zahřátí a pro rodiče svačák, aby se během lampiónového průvodu nebáli.

Před šestou hodinou večerní vyšel průvod s lampióny na okruh kolem Nedvědice. Hned na vlakovém nádraží jsme po-

tkali kouzelnou „babku s dědkem“ a dál už se to strašidly jen hemžilo. Šli jsme kolem Císařské studánky, přes Nedvědičku k rybníku, podél hasičky a temnou uličkou na Krčín. U obchodního domu a dětského hřiště měla strašidla pré. Těch tam bylo! Pokračovali jsme okolo firmy MEZ, směrem na Táborák a opět tmavou uličkou plnou duchů zpět k sokolovně.

Letošní Halloween určitě překonal ten minulý, my jsme si to s vámi moc užili. Děkujeme za přízeň a budeme se těšit na další akce. Za spolek SkasaN vám přeji krásné Vánoce a do nového roku pevně zdraví a spokojenost!

Ivona Klusáková
za spolek SkasaN

Foto: Lenka Válková

Vše začalo koncertním programem *My dva a muzikál*. Právě jeho prostřednictvím bylo mně a mojí kolegyni a kamarádce Viole Richterové umožněno ono krásné dobrodružství – stanout před diváky s písněmi, které nám za léta účinkování v muzikálech učarovaly. Příznivé ohlasy a hlavně bezprostřední divácká odezva nás přivedly k nové vizi. Jejím základem bylo zachovat původní formát našeho programu s tím, že bychom jej „pouze“ tematicky posunuli. Vzpomněl jsem si v tomto kontextu na tradici vánočních koncertů, kdy populární zpěváci spojovali písně jim blízké s atmosférou Vánoc.

Toto ideální spojení dvojího repertoáru nás přimělo k vytvoření kostry scénáře, kterou určily žebříčky oblíbenosti. Vybrané hity jsme pak protkali našimi oblíbenými muzikálovými písněmi a také dialogy, které jsme si s Violkou vzájemně opřipomínkovali a vyladili, aby nám vše takzvaně „sedělo do pusy“. Přiznám se, že jsme se během našich zkoušek královsky bavili. Jsem dokonce přesvědčen o tom, že by některé naše přeroky a pohybové kreace mohly ozdobit ledajakou silvestrovskou akci.

Někdy se v souvislosti s rodícím se projektem hovoří o porodních bolestech. Pokud se ale sejdou šťastné okolnosti a dojde ke vzájemnému souladu mezi autory prvotní vize, pak se v kreativních podmínkách vytvoří cosi vzácného. Zřejmě je to tak, že se člověk k něčemu musí protřpět a k něčemu zas proradovat. My s Violkou jsme v tomto případě zažili tu druhou variantu a samozřejmě si toho nesmírně vážíme.

Foto: Soukromý archiv V. Dínky

Autorská práce však rozhodne pouze o existenci projektu – o jeho realizaci se postará až pořadatel. V této souvislosti je třeba poděkovat konkrétnímu člověku, který náš projekt jménem spolku SkasaN doslova zastřešil. Když jsem za Míšou Havířovou přišel s nápadem realizovat v Nedvědici vánoční koncert, setkal jsem se s tou nejkrásnější reakcí. Její odpověď totiž zněla přímočaře a hlavně slibně: „Jasně!“ V onom „jasně“ je ale zahrnuta práce několika lidí, kteří ve svém volném čase zorganizovali a připravili zázemí pro realizaci celého koncertu (tisk a prodej vstupenek, příprava sálu, zajištění zvukáře, pokladní atd.). To je hodně práce, bez

níž by se zmíněný koncert nemohl realizovat. Posíláme proto touto cestou velký dík vám všem, kteří jste se na realizaci vánočního koncertu *Vánoce s muzikálem* podíleli. Moc si vážíme vašeho vkladu a vstřícnosti, díky níž se stal náš vánoční koncert vskutku hodným toho slova, protože naplnil smysl těchto svátků – spoluutváření a následné sdílení něčeho, co lidi spojuje a dává jim hluboký smysl.

V neposlední řadě musíme poděkovat našim divákům. Jejich účast totiž oživila sál nedvědické sokolovny a prozářila jej něčím vzácným – zasněnou láskou k těm nejkrásnějším svátkům v roce a společnou vírou v to, že nadčasové duchovní hodnoty nejsou pouhou berličkou, nýbrž ukazatelem směru, který nás vede k tomu, co nazýváme lidstvím. V současnosti už koncertní program *Vánoce s muzikálem* žije svým vlastním životem, a to jen díky vám všem. Vy všichni jste totiž hodnotou, která našemu snažení dává směr a hlavně smysl.

Poslední dík náleží vizi, která má název městys Nedvědice! Říká se, že stát existuje, dokud ještě existuje alespoň jediný člověk, který v něj věří. Nedvědice je historickým faktem a díky nám všem i živou současností, protože ji tvoří všichni, kteří v ní žijí, a hlavně ti, kteří v ní věří.

Ty nejkrásnější a nejvzácnější vánoční svátky vám všem! Bylo nám ctí a budeme se těšit na brzkou shledanou.

Vojtěch Dinga

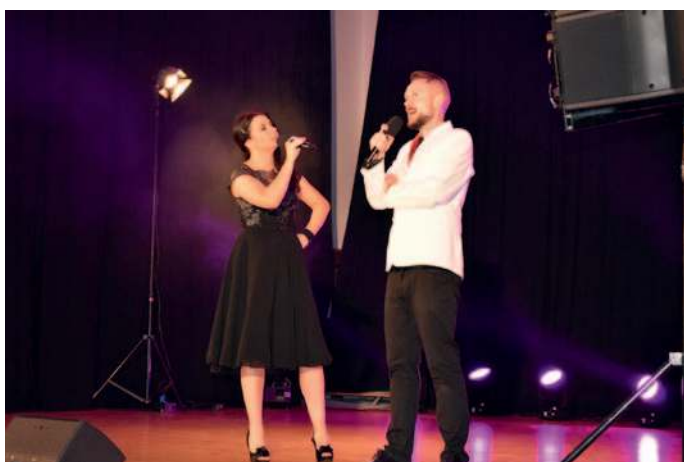

Foto: Archiv KPK

Sousedské divadlo žije

Splněný sen Jany Mokré nabral svůj směr a vykreslil si v létě do snů jasnou cestu.

A tou dnes jde. Projekt *Sousedské divadlo* připravil letos devět termínů.

Tři z nich jsou věnovány profesionálním souborům a nesou označení *Inspirativní představení*. Jedná se o běžné představení

profesionálních herců, na které se zve široká veřejnost a které je povětšinou „výběrem z hroznů“. Kdybyste za ním měli jet světa kraj, stálo by vám to za to.

Přednost dostávají soubory neotřelé, diváku nepodlézavé, které pracují s materiálem lidského vnímání tak citlivě, jak dovedou. Inspirativní představení jsou

většinou zaměřena na diváka a jeho prožitek, hluboký a křehký tak, jak jen divák může přijmout. Druhá trojice termínů je a bude věnována skupinám, spolkům či ochotníkům, kteří působí v okolí Nedvědice.

pokračování na str. 12

A konečně poslední triáda termínů bude naplněna esencí sousedského divadla. Sousedé sobě! Ponejprv dětem zahrají dospělí, poté zahrají děti dětem a nakonec dospělí dospělým. Velkou novinkou konceptu je formát sousedských představení, na něž se může přihlásit naprosto kdokoli, herec či neherec, mladý či mladší... Z přihlášených zájemců se následně sestaví tým a tomuto týmu se bude Jana Mokrá osobně věnovat natolik, aby mu pomohla připravit představení. A to tolik hodin a dnů, kolik společně všichni najdou. Připravené představení se pak opět odehraje pro diváky a širokou veřejnost.

V letošním roce již zahrál své představení soubor UŽ NEZUŠ z Nového Města na Moravě a proběhlo též první předsta-

vení sousedského konceptu, kdy dospělí hráli dětem, a sice pohádku *A je to v pytli!*, čili volnou adaptací pohádky Obušku, z pytle ven. A tohle byl velký úspěch. Představení odehrály čtyři ženy a jeden muž, oživily v něm skvělé loutky vyřezané v dílně legendy loutkového divadla Antonína Maloně. Nenahraditelnou součástí byly vynikající živé zvuky od nomáda Tudora a nespočet autorských písní od Veroniky Hajníkové, které tato geniální skladatelka složila ani ne přes noc. Představení bylo vtipné, živé, nápadité. Všechny loutkovodičky-herečky hrály s autentickým nasazením, hraní si upřímně užívaly, což přirozeně nadchlo a pohltilo i publikum. Na závěr přišla radost, úžas, okouzlení. Zázitky nevšedních dní se skrývají v maličkostech. Co je totiž příliš velké, to nás zcela obklopuje a je spíš pro naše smysly

a pro mysl. To, co se nás může dotknout, se musí zlehka přiblížit, ztišit náš dech a proniknout až hluboko, tam, kde duše stačí vnímat. Jen se dotknout a pak počkat. Povede-li se nám otisk, zůstane tam celý život. To je náš cíl. Krásný otisk totiž svítí, hřeje věčně, vracet se chceš, k němu, k sobě.

Přejeme si v každé době zachovat cit a vnímavost, podporovat potenciál, který v sobě všichni máme. V pravý čas se zas setkáme. Budem si hrát anebo se okouzlovat. Nejbližší představení projektu *Sousedské divadlo* najdete na stránkách www.sousedskedivadlo.webnode.cz anebo na facebookových stránkách Sousedského divadla.

Zuzana Škyříková

Foto: Veronika Hajníková

UŽ NEZUŠ
Foto: Jan Kuchař

Činnost SDH Pernštejn v roce 2022

Letošní rok proběhl konečně bez většího covidového omezení, a tak se mohla na jaře uskutečnit čtyři kola již 12. ročníku *Naší hasičské ligy* (NHL). Sestavili jsme jedno družstvo dětí, které v konečném pořadí skončilo na 7. místě z 25 družstev, což lze považovat za velice pěkný výsledek. Opět zvítězilo družstvo z Blažkova. Příští rok nám některé děti přejdou do dorostu a mezi dospělé, proto jsme stále otevření pro nové mladé hasiče, kteří by si chtěli vyzkoušet tento druh sportu.

Koncem května proběhla v Sejřku soutěž v požárním útoku okrsku Nedvědice. Poprvé v novodobé historii našeho sboru se na start postavilo družstvo žen a vedlo si skvěle. Po součtu časů ze štafety a útoku obsadilo krásné 2. místo za ženami z Nedvědice. Muži skončili za domácím družstvem taktéž druzí a děti ve své kategorii třetí.

V září, při příjemně „povinné“ účasti na Senior Cupu v Lískovicích, jsme si opět potvrdili, že ještě nepatříme do starého železa.

K vítězství v útoku jsme přidali celkové 3. místo po štafetě, kdy se časy prvních tří družstev vešly do rozmezí jedné sekundy!

Abychom se nepotili jen v hasičském úboru, sestavili jsme pro tradiční Malý svratecký maraton běžeckou štafetu. Závod startuje ve Víru a běží se do Nedvědice a zpět. Čekalo nás 4x8 km. Družstvo Hasiči Pernštejn ve složení: Jana Štarhová, Pavel Štarha, Vojtěch Havíger a Zbyněk Havíger v konkurenci 9 týmů zvítězilo

v čase 2:33:46. Děkujeme všem, kteří nás na trati podporovali.

V rámci pomoci obci jsme při Slavnostech perněstejnského panství vypomohli první páteční večer s hlídáním areálu u rybníka a s jeho následným úklidem.

Letošní aktivní sezonu jsme zakončili společným setkáním členů sboru u ohně a občerstvením na sportovišti SDH u parkoviště hradu Pernštejn.

Jménem celého sboru bych chtěl poděkovat za finanční podporu městyse Nedvědice, ze které bylo možné zakoupit trička a kšiltovky pro nové družstvo žen. Podstatná část finančních prostředků pokryla náklady k pořízení kvalitního party stanu, který bude využíván při akcích pořádaných naším sborem.

Závěrem bych chtěl všem popřát krásné a klidné vánoční svátky a také hodně štěstí a zdraví v roce 2023.

Zbyněk Havíger
za SDH Pernštejn

Foto: Vladimír Štarha

Letošní činnost jsme zahájili v měsíci březnu výroční členskou schůzí, která se konala v místní sokolovně. Hosty byli starosta městyse Nedvědice, pan Petr Konečný, dále starosta obce Ujčov, pan Ladislav Mitáš. Za MO SPCCH Bystřice n. P. se zúčastnila paní Jana Drymllová a paní Marie Fafílková, za sluchově postižené pan Pavel Jindra. Na zahájení našeho jednání nám zazpíval Vojtěch Dinga a zasloužil si spontánní potlesk. Naše organizace má 89 členů. Účast na schůzi byla 65 procent. Zhodnotili jsme uplynulé období a naplánovali akce na letošní rok. Schůzi navštívil pracovník DMA zabývající se prodejem kompenzačních pomůcek pro postižené. Seznámil nás s nároky na pomůcky, tedy kdo je může předepisovat, zda jsou hrazeny pojišťovnami a případně v jaké výši. Při diskuzi jsme se občerstvili obloženými chlebičky, zákusky a kávou či čajem. O vše se postaraly členky výboru naší organizace. V diskuzi vystoupili oba starostové i zástupci zúčastněných organizací. Paní Jaruška Vernerová nám přednesla vlastní autorskou básničku, a postarala se tak o další zpestření. Schůze byla zakončena usnesením, poděkováním hostům za účast, podporu naší organizaci a přáním pevného zdraví.

Zúčastnili jsme akce *Uklidíme Česko* pořádané městysem Nedvědice. Za krásného jarního sluníčka jsme se vypravili osobními auty na rozhlednu Žernovník u Černé Hory a Kozárov nedaleko Blanska. Žernovník je nádherná dřevěná rozhledna s úžasnými výhledy na okolní krajinu. Rozhledna je volně přístupná, doporučujeme ji navštívit. Kozárov je kovová, 42 m vysoká rozhledna, jejíž vyhlídková ploši-

Rozhledna Žernovník

na je ve výšce 24 m. U rozhledny je vybudované pěkné posezení s možností občerstvení. Vstup ve všední den jsme si museli objednat. Výlet se nám vydařil. V červnu jsme se vydali vlakem do Brna na návštěvu letohrádku Mitrovských, kde probíhala výstava svatebních šatů. V srpnu se uskutečnil též odkládaný zájezd na zámek Konopiště. Zámek i přilehlé zahrady se nám velice líbily. Po prohlídkách jsme zavítali do nedalekého města Benešov, kde byla možnost občerstvení a návštěva historických míst. Na zájezdě nám velmi chyběl náš průvodce po historických místech, pan Ing. Jaroslav Štarha.

V září si skupina „sportovců“ vyrazila zahrát a soutěžit v bowlingu do Bystřice n. P. Nejlepším hráčem a vítězem celého klání se stal Vojtěch Ondra. V měsíci říjnu jsme se sešli na posezení se starostou městyse Nedvědice Petrem Konečným. Pan starosta nám nastínil výhled akcí městyse Nedvědice do budoucna. Z řad zúčastněných byly vzneseny různé připomínky a podněty na zlepšení prostředí městyse, údržbu stávajícího zařízení, námět na zdokonalení organizace Slavností Pernštejnského panství, šetření energií apod. Jeden z podnětů se týkal provozu pouličního osvětlení, jelikož se svítí dlouho ráno a brzy večer. V témže měsíci byla uskutečněna přednáška k 300. výročí narození Jana Blažeje Santiniho – Aichela a jeho staveb. Děkujeme přednášejícímu Jiřímu Šmídovi a úřadu městyse za krásné prostředí v obřadní síni a milé občerstvení. 25. října jsme se dočkali dva roky odkládaného divadelního představení DNA v Divadle Bolka Polívky. Představení se setkalo s našimi smíšenými pocity. Rádi bychom touto cestou poděkovali autobusové dopravě pana Milana Šauera z Víru. Využíváme jejich služeb a jsme spokojeni s jeho spolehlivou a bezpečnou jízdou. V půli listopadu jsme se zúčastnili *Pochodu proti diabetu*. Tímto je výčet našich uskutečněných aktivit u konce. V prosinci nás ještě čeká *Posezení u kávy*.

Přejeme všem našim členům i ostatním občanům Nedvědice, Ujčova a přilehlých obcí spokojené Vánoce a pevné zdraví v novém roce 2023.

Výbor MO STP Nedvědice

Zámek Konopiště

Výroční schůze
Foto: Lubomír Janoušek

Ženské rybářské závody

V sobotu 17. září byl nedvědický rybník dějištěm tradičních ženských rybářských závodů. Letos nám počasí moc neprálo, ale tím se žádná rybářka nesmí nechat rozhodit. Kolem deváté hodiny ranní se u rybníka začaly scházet ženy a dívky, které byly připraveny se s udicí v ruce probojovat na stupně vítězů. O titul Rybářka roku 2022 jich letos bojovalo dvacet osm.

Do rybníka byli na závod vysazeni pstruzi i kapři. Aktivita ryb nebyla špatná, a tak společnými silami ženy vylovily celkem 172 pstruhů. Kapr nebyl uloven ani jeden. Na stupně vítězů se letos postavily rybářky z Nedvědice a blízkého okolí. Třetí místo obsadila **Kateřina Kopecká z Nedvědice**, která ulovila 12 pstruhů o celkové délce 379 cm. Na druhém místě se umístila **Eliška Večeřová z Dolního Čepí**, ta ulovila 13 pstruhů o celkové délce 399 cm. Titul

Rybářka roku 2022 si vybojovala **Jana Navrátilová z Nedvědice**. Na své udici vytáhla 17 pstruhů o celkové délce 523 cm. Největšího pstruha v délce 38 cm ulovila **Kateřina Rösslerová z Chornic**.

U přítoku rybníka bylo kromě tradičního udírny s uzenými pstruhy opět připraveno rybí občerstvení. V rybí kuchyni se podávala smažená treska s bramborovým salátem, rybí polévka z tresky, smažily se grundle a jako studený chod se podával rybí salát z křišťálových sledů.

Za spolek 1. RK Nedvědice Vám, čtenářům Zpravodaje, přeji klidné prožití adventního času. Ať ho strávíte obklopeni svými blízkými ve zdraví a s úsměvem.

*Ivona Klusáková
za 1. RK Nedvědice*

Foto: Marek Klusák

My táhneme za jeden provaz

Přesně tak zní název nového zpěvníku, který je velkým letošním počinem Nedvědického pěveckého sboru Petry Cvrkové Cvrčci. Mít svůj vlastní zpěvník bylo dlouholetým přáním celého sboru i jeho sbormistryně. Vše se podařilo zrealizovat v letošním roce a dílo je to opravdu překrásné. Je to vlastně i narozeninový dárek. Cvrčci totiž v letošním roce slaví již 20 let svého fungování.

Jak to ale vlastně celé začalo? Cvrčci se vždy rádi účastnili kulturních akcí v Nedvědici i okolí. Patřily mezi ně i vernisáže výstav. Postupem času se Cvrčci stali dvorním sborem malíře Přemysla Povondry na jeho výstavách v rámci Slavnosti Pernštejského panství v Nedvědici. A právě na jedné takové vernisáži najdeme první myšlenku na zpěvník. Byla zde tehdy k zakoupení knížka pro děti s básničkami Pavla Volfa a ilustracemi Přemysla Povondry. Sbormistryně Petra

Glosr Cvrkalová byla nadšená texty Pavla Volfa a rozhodla se jim dát hudební podobu. Na další vernisáži tak Cvrčci měli pro Přemka Povondru krásné překvapení. Verše, ke kterým maloval nádherné ilustrace, nyní měly i svoje noty a líbezná hlásky Cvrčků jimi ozdobily celou slavnostní akci. Písničky byly na světě a už chyběly jen poslední krůčky. V letošním roce do sebe nakonec všechny dílky skládačky zapadly a krásný zpěvník je mezi námi. Cvrčci nezaháleli a společně s některými maminkami a bývalými Cvrčky se vypravili do nahrávacího studia AB Records a písničky ke zpěvníku také natočili. Velká věc je tedy na světě a teď už pouze schází slavnostně vyslat zpěvník do světa. Věříme, že vše dobře dopadne a 21. 12. 2022 se v nedvědické sokolovně uskuteční křest, během něhož také všechny písničky zazní. Zpěvník mohl být vydán díky podpoře z rozpočtu městyse Nedvědice

a jihomoravského kraje. Za tuto podporu velmi děkujeme.

Za spolek ZpěvAhra bychom na tomto místě rádi zmínili ještě další adventní akce.

V neděli 27. 11. vystoupili Cvrčci za doprovodu svých dospělých kolegů ze sboru P. A. T. R. O. N. na akci, která je pro ně již po mnoho let tradiční a svým zpěvem doprovodili rozsvícení vánočního stromu v Nedvědici. Malí i velcí zpěváci si užili krásnou atmosféru první adventní neděle.

Rádi bychom vás také chtěli pozvat na tradiční koncert pěveckého sboru P. A. T. R. O. N., který se uskuteční 23. 12. 2022 v kostele sv. Kunhuty v Nedvědici.

spolek ZpěvAhra

Natáčení ve studiu AB Records
Foto: Kristýna Čermáková

Rozsvícení vánočního stromu
Foto: Archiv KPK

15. října 2022 se uskutečnil zájezd ČSZ do Beskyd. První zastávkou byly Pustevny. Účastníci zde obdivovali Jurkovičovy stavby – Maměnku a Libušín. Dále se pokračovalo do skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm. Zde bylo možno zvolit mezi Dřevěným městečkem, Mlýnskou dolinou či Valašskou dědinou. Další zastávkou se stalo zahradní centrum Valašské Meziříčí – Bynina. Návštěvník zde najde kromě rostlin všeho druhu také dekorace pro dům i byt, materiál a nářadí pro zahradu a také farmářské produkty. Též inspiraci, nápady

a v neposlední řadě i odpočinek. Poslední zastávka proběhla v rodinné firmě Unipar, což je firma na ruční výrobu svíček. Pracuje se zde s mnoha technologiemi, které činí svíčky unikátními po celém světě. Příští zájezd je plánován na květen do sklárny ve Světlé nad Sázavou.

Závěrem ještě omluva za neuskutečnou podzimní výstavu. Nekonal se z důvodu nemoci organizátorů.

MO zahradkářů pořádá každým rokem pro své členy a ostatní spoluobčany možnostování ovoce v moštárně. Cena za 1l je

5 Kč. Dále prodáváme sadbové brambory, velmi rané, rané a polorané. Informace naleznete vždy na teletextu.

Přejeme všem spoluobčanům v novém roce 2023 hodně pevného zdraví a pohody.

Helena Marešová

Foto: Archiv Jitky Mikulecké

ZPRÁVY Z FARNOSTI

Pořad nadcházejících nedělních a vánočních bohoslužeb

24. 12. 2022 (Štědrý den, ve 20:00 hod.)	za farníky
25. 12. 2022 (Hod Boží vánoční)	za Evu a Ivana Štětínovy, za Hedviku a Karla Štětínovy
26. 12. 2022 (svátek sv. Štěpána, v 8:30 hod.)	za rodiče Škodrnovy a přízeň
1. 1. 2023 (Nový rok)	za farníky
8. 1. 2023	za Arnošta a Zdeňku Rossí, rodinu Rossí, Macháčkovu a pana Miloslava Humpolce
15. 1. 2023	za rodiče Mitášovy, Švestkovy a přízeň
22. 1. 2023	za rodiče Marii a Josefa Kaňovy, syna Vladimíra, Josefa, Jiřího a manželku Bohumilu
29. 1. 2023	za rodinu Bohanesovu, Přecechtělovu, Haukovu a živé a zemřelé v rodině
5. 2. 2023	za rodinu Patlokovu, Mitášovu, Bednářovu a Josefa Sedláře
12. 2. 2023	za Věru Tomáškovou, rodiče Čepičkovy, Tomáškovy a Jaroslavu Veselou
19. 2. 2023	za rodinu Lukáškovu, Vojtovu a Nedomovu
26. 2. 2023	za rodinu Vázlerovu, syna s rodinou, Jaroslavu Vázlerovou, rodiče Vázlerovy, Váلكovy, duše v očistci a za uzdravení rodových kořenů
5. 3. 2023	za pana děkana Františka Brunclíka
12. 3. 2023	za manžele Urbanovy a syna
19. 3. 2023	za rodiče Sedlářovy a Baksovy

Nedělní mše začínají v 8.30 hodin.

Prospěšný hořčík

O existenci prvku zvaného hořčík všichni víme už z hodin chemie na základní škole. V čisté podobě se v přírodě kvůli své reaktivitě prakticky nevyskytuje, nachází se ovšem v celé řadě minerálů, například ve známém dolomitu. Významným zdrojem hořčíku je i mořská voda. Velmi důležitý je ovšem i pro živou přírodu, jak pro rostliny, tak pro živočichy. V lidském organismu patří (spolu s draslíkem) mezi základní nitrobuněčné ionty a vyskytuje se ve všech buňkách. V těle dospělého člověka je obsaženo asi 22–30 g hořčíku. Z toho je zhruba 60 % uloženo v kostech a zbytek v měkkých tkáních. Velký počet enzymů (je uváděno, že až kolem 350) používá ionty hořčíku pro svou katalytickou činnost. To v praxi znamená, že má zásadní funkci pro nervosvalový přenos, je důležitý pro funkci kostí, svalů i imunitní systém a podílí se i na metabolismu cukrů, tuků a bílkovin. Je rovněž nezbytný k udržení elektrolytové rovnováhy.

Latinský název hořčíku – magnézium – je odvozen od řecké oblasti Magnesia, kde se hojně vyskytuje oxid hořečnatý (MgO, tzv. magnesia alba). Jeho účinky na lidský organismus znali již starověcí řeční lékaři. Nicméně přítomnost hořčíku v lidském těle byla potvrzena až kolem roku 1850. A teprve v roce 1932 bylo na základě experimentu popsáno velké množství příznaků, které byly u psů a potkanů spojeny s nedostatkem hořčíku a které po jeho dodání vymizely. Doporučená denní dávka hořčíku pro dospělého člověka je 375 mg. Hlavním zdrojem z potravy jsou různé druhy ořechů (například para obsahuje 377 mg/100 g, mandle 275 mg/100 g, kešu 272 mg/100 g), ale také ryby, špenát, avokádo nebo hnědá rýže a kakao. z ovoce například banány, datle či sušené meruňky. Vysoký obsah hořčíku mají také některé minerální vody – Magnesia, ale např. i šaratická a zaječická. Poslední dvě ovšem obsahují heptahydrát síranu hořečnatého, který se ze střeva vstřebává omezeně, a jelikož na sebe ve střevě váže vodu, působí jako takzvané osmoticky účinné projímadlo.

Teoreticky by tedy neměl být problém získat dostatečné množství hořčiku z potravy. V praxi je ovšem situace složitější. Problematické je vstřebávání hořčiku ze střeva, které může ovlivnit řada faktorů, například složení současně přijaté potravy – třeba lipidy a sacharidy mohou tvorbou hůře vstřebatelných komplexů výrazně snížit resorpci hořečnatých iontů, stejně tak i strava s vyšším obsa-

hem vápníku, zinku a fosfátů. Vitamín D a selen vstřebávání magnézia naopak zvyšují. Resorpce je snížena i současným nedostatkem vitamínů B1, B2 a B6. Nižší vstřebávání hořčiku může být také důsledkem jiného onemocnění – jako je například chronická pankreatitida, malabsorpce, alkoholismus... Dále platí, že čím vyšší je jednorázově podaná dávka, tím nižší je naopak procento vstřebávání hořčiku. Proto je vhodné rozdělit denní příjem do dvou a více dávek.

Rozdílné vstřebávání je i u různých forem/solí hořčíku. Nejlépe vstřebatelné jsou organické rozpustné komplexy (glycináty, histidiny), dále organické rozpustné soli (jako je laktát, citrát, glukonát, orotát), o něco méně pak anorganické rozpustné soli (chlorid, sulfát) a nejméně vstřebatelné jsou anorganické nerozpustné sloučeniny (oxid a sulfát).

Zvýšený přísun hořčiku je potřeba zejména u sportovců, za významnou příčinu nedostatku je považován i chronický stres, trauma. S nedostatkem hořčiku se setkáváme také u kardiaků, diabetiků, těhotných a kojících žen a lidí pravidelně konzumujících vyšší dávky alkoholu nebo kofeinu. Nízká hladina hořčiku může být způsobena nejenom nedostatečným příjmem, ale i jeho zvýšenou ztrátou – například v důsledku narušené činnosti ledvinných tubulů, případně při léčbě diuretiky.

Běžná hladina magnézia v séru je 0,7–0,9 mmol/l. Stanovení množství magnézia v organizmu zůstává nadále

problematické. Jelikož je hořčík intracelulární (nitrobuněčný) iont, jeho koncentrace v séru představuje jen zlomek (0,3 %) celkového tělesného magnézia. Pro praxi to znamená, že hladiny magnézia v séru jsou jen velmi necitlivým ukazatelem skutečného množství v organismu. Nelze se vůbec spoléhat na vyšetření hořčíku v krvi, protože hladina sérového Mg je v plazmě většinou zcela normální a nemá vypovídající hodnotu o obsahu tohoto minerálu v našem těle. Přesto se sérové nebo plazmatické hladiny magnézia používají v praxi, protože jejich stanovení je snadné a levné. Takto lze odhalit jen opravdu těžkou deficienci hořčíku. Klinicky závažné projevy nedostatku hořčíku se projevují při hladině pod 0,5 mmol/l.

A jak se vlastně nedostatky magnézia v těle projevuje? Znamky nedostatku hořčíku jsou s ohledem na důležitost tohoto prvku v organismu velice pestré. Jedná se například o nervové a neuromuskulární projevy – parestzie, třes, zvýšená nervosvalová dráždivost až tetanie, křeče. Pozorovat můžeme i změny nálad, lehčí poruchy spánku, přechodnou vyčerpanost, nauzeu, zvracení, nechutenství.

Hoříčků sice není zázračný všelék, ale jeho přísunem můžeme v mnoha případech předejít nepříjemným zdravotním problémům.

Hana Kostková

Každý den bychom měli vypít cca **2,5 litru vody**, aby byla dodržena tzv. vodní rovnováha v našem těle na straně příjmu a výdeje. Tekutiny se z těla vylučují denně močí, stolicí, pocením a dýcháním. Voda tvoří největší podíl z tělesné hmotnosti u novorozenců, a to až 75 %. U dospělých ženy tvoří voda cca 46 % z tělesné hmotnosti a u muže je to cca 53 %.

Pro správnou funkci všech buněk, tkání a orgánů lidského těla potřebujeme dostatečné množství vody, neboť:

- přepravuje základní vitamíny a živiny;
- zvlhčuje oči, ústa a nosní dutiny;
- reguluje tělesnou teplotu tak, že tělo izoluje, když je venku zima, a při venkovním teple tělo ochlazuje;
- dodává buňkám kyslík a udržuje jejich správnou strukturu;
- chrání naše orgány tlumením nárazů na ně a tím minimalizuje jejich poškození;
- zajišťuje dostatečné zvlhčování kloubů, zejména chrupavek;
- zbavuje ledviny toxických látek;
- pomáhá z těla odstraňovat pevný odpad;
- udržuje v těle rovnováhu minerálních látek (draslík, sodík, chlorid...), které pomáhají regulovat tělesnou teplotu a mimo jiné i kontrolují krevní tlak atd.

Pro každého člověka je rizikem nedostatek tekutin, který vede k dehydrataci organismu.

Víme, že bez jídla jsme schopni žít i několik týdnů, ale bez vody jen několik dní. **Dehydratace** navyšuje riziko poškození našich orgánů a také je důležitým faktorem při vzniku např.:

- pocitu žízně a zvýšené tělesné teploty,
- suché pokožky,
- snížené koncentrace, fyzické i psychické výkonnosti,
- otoků končetin zadržováním vody v těle,
- zácpy,
- bolesti hlavy,
- svalových křečí,
- poruch funkce ledvin,
- ledvinových a močových kamenů atd.

Pitný režim je důležité rozvrhnout rovnoměrně do celého dne a pít pravidelně, i když nepocítujeme žízeň. **Nejvhodnějšími tekutinami** pro naše tělo jsou zejména čistá voda, kojenecká voda, pramenité přírodní minerální vody bez oxidu uhličitého, ovocné a zeleninové šťávy ředěné vodou, neslazené ovocné čaje a v omezené míře bylinné či zelené čaje. Mezi **méně vhodné tekutiny** se počítají

silně a středně pramenité minerální vody, sladké limonády pro velký obsah cukru a umělých sladidel, dále alkohol. Do pitného režimu nemůžeme zahrnout ani kávu, neboť obsahuje kofein, jenž zvyšuje vylučování vody z těla. Po vypití jednoho šálku kávy bychom měli vypít jednu sklenici vody. Závěrem doporučuji dodržovat pravidelný denní pitný režim a zvýšit jej při nadměrné fyzické zátěži či sportovním tréninku.

Mgr. Radek Nedoma
fyzioterapeut

TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé

Vážení a milí čtenáři, v minulém čísle jsme si povídali o modré barvě a páté čakře. Tentokrát u modré barvy zůstaneme, protože i šestá čakra se pojí s modrou, jen o několik odstínů sytější.

Šestá čakra – třetí oko

Centrum této čakry se nachází ve středu čela. V tomto místě sídlí vyšší duchovní síly, intelekt, paměť a vůle.

Její barva je tmavě modrá, indigová. Ovlivňuje obličej, dutiny, oči, uši, nos, mozeček, centrální nervový systém, podvěsek mozkový a jsou s ní spojeny všechny smysly. Jejím principem je poznání bytí. Jestliže je v harmonii, jsme schopni intuice (šestého smyslu), nadhledu, racionálního, intelektuálního myšlení, vizualizace. Můžeme rozlišit, co je pro nás dobré a co ne, citlivě vnímáme energie a jsme obdařeni dary, které jsou ostatním neviditelné.

Pokud je v šesté čakře nedostatek energie, tak dochází k zapomnětlivosti, obtížnému ovládnutí emocí, poruchám zraku, chybí jasnost myšlení, převládá zmatek, život ovládají materiální přání a tělesné potřeby.

Nejvíce se tmavomodré barvě šesté čakry přibližuje můj oblíbený hořec.

HOŘEC LÉKAŘSKÝ (*Gentiana officinalis*)

Hořec ve Vysokých Tatrách
Foto: Jana Hriadelová

Hořec je překrásná vysokohorská bylina, kolem které snad nikdo neprojde bez povšimnutí. Jeho zvonkovité květy, zbarvené do nádherné indigové modři, nejdou přehlédnout a jsou ozdobou zahrad i volné přírody (viz foto Vysoké Tatry 2022).

Hořec k nám doputoval z Tibetu. Málokdo si jej spojuje s léčebnými účinky, mezi něž patří především podpora funkce trávicího traktu. Dále podporuje činnost jater a žlučníku, pomáhá při dně a revmatismu. Jeho vnější účinky jsou zřetelné při hojení ran.

Hořců je velké množství odrůd a každý milovník krásy jej má jistě ve své zahradě.

BORŮVKA LESNÍ PRAVÁ (*Vaccinium myrtillus*)

Borůvka, patřící do čeledi vřesovitých, rod brusnice, je oblíbené lesní ovoce, které se hojně používá při pečení koláčů, buchet, a kdo by si nedal vynikající borůvkové knedlíky. Pochoutkou je též borůvkový sirup a marmeláda. Vynikne také jako velice atraktivní ozdoba na ovocných dortech, řezech a pohárech. V poslední době se ve floristice využívají její stonky bez listů, které opravdu provzdušní, odlehčí a ozvláštňují každou kytici či vazbu. Plod borůvky má schopnost barvit vše, nejen pusku do modrofialova, takže byla a stále je využívána jako přírodní barvivo.

Borůvka v lese ve mně vyvolává pocit klidu, harmonie a zvláštního kouzla, které se zřejmě promítá do jeho léčebných účinků, jež jsou vskutku neskutečné. Z hlediska

pokračování na str. 18

obsahových a zdraví prospěšných látek patří borůvky k našemu nejcennějšímu ovoci.

Borůvky – Španělsko, odrůda Ventura Aranž i foto: Jana Hriadelová

Plod borůvky působí jako vynikající antioxidant, blahodárně ovlivňuje průjmová onemocnění, zlepšuje noční vidění, léčí šeroslepost. Podporuje imunitu, působí preventivně proti infekcím. Chrání před stařeckou demencí, napomáhá při odvodňování organismu, prospívá

regeneraci sliznic. Podporuje snižování tělesné hmotnosti i hladiny cholesterolu. Má uklidňující a antistresový účinek, též napomáhá při tlumení nikotinové abstinence, je zdrojem mnoha důležitých vitamínů i stopových prvků.

Zdraví člověka významně ovlivňují i listy borůvky, jsou důležité při léčbě slabé cukrovky, při průjmových onemocněních, žaludečních problémech, při zánětech močových cest (na rozdíl od plodů), působí protizánětlivě. Vně kladně ovlivňují léčbu lupénky a různá kožní onemocnění.

JEDLE BĚLOKORÁ (Abies alba)

Statný, nádherný jehličnatý strom, který bude navždy spojen s vánočním stromčkem a pohádkou Mrazík. Omamná vůně jeho větví okamžitě navodí sváteční atmosféru. Jedle má mnoho specifík. Její zakořenění je pevné a hluboké, přesně takové stromy potřebují naše lesy, šišky rostou nahoru, kde se časem rozpadnou a na zem spadnou pouze semena. Jehličky neopadávají, takže je výborná nejen jako vánoční stromček, ale i při tvorbě adventního věnce, svícnu a různých dekorací. Ve středověku byla jedle běžnou součástí každého lesa. U nás je původní pouze jedle bělokora. Jedlí existuje mnoho druhů (kanadská, korejská, ojměná atd.)

Jedlové silice z jejího jehličí se využívají v aromaterapii i léčitelství, mají uklidňující, antiseptické a uvolňující účinky.

Věnc z jedle kanadské
Autor: Jana Hriadelová

Milí čtenáři, všem přeji pohodové, klidné vánoční svátky plné radosti a do nového roku hodně zdraví i naděje, že vše se obrátí k lepšímu.

Jana Hriadelová

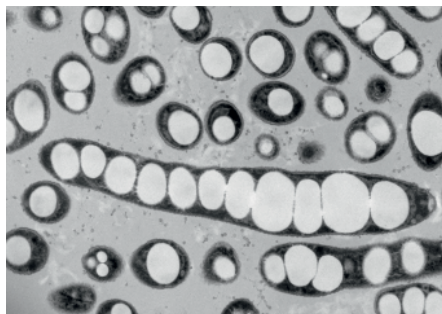
MYSLÍME (EKO)LOGICKY

Trendy ve výzkumu BIOPLASTŮ

Jistě si vzpomenete na článek o bioplastech, které se vyrábí převážně z rostlin a jsou na trhu v různých podobách (například obalový materiál) a často také ve směsích se syntetickými plasty. Jejich recyklace je problematická a rozhodně se od nich nedají čekat zázraky – do žlutého pytle nepatří, na kompostu opravdu škodí a není to perpetuum mobile našich zahrádek. Vzhledem ke zvýšené spotřebě, možná by se dalo mluvit o zbytečné spotřebě plastů, se vědci snaží pomoci naší planetě. Bude to ale stačit? Bude stačit, když se budou snažit pouze vědci? Přečtete si článek Kristýny Lipovské, která pracuje v laboratoři bioinženýrství mikroorganismů na Masarykově univerzitě a podílí se na vývoji nástrojů genového inženýrství pro termofilní bakterie. Některé z těchto bakterií produkují látky, jež by pomohly mírnit následky stále se zvětšující poptávky po plastových materiálech. Ale nemějme to plastům za zlé – jsou dobrým sluhou, ale zlým pánem.

Klára Pytlíková

Každý rok je celosvětově vyprodukováno zhruba 380 milionů tun plastu. 9 % z tohoto množství je recyklováno, 19 % putuje do spaloven, 50 % na skládky a 22 % končí v životním prostředí. Jasným důkazem naší neuvážené produkce plastů je pak nechvalně známá Velká tichomořská odpadková skvrna, jejíž velikost už je srovnatelná se čtyřnásobkem rozlohy Německa. Co s tím ale v tuhle chvíli může-

Bakterie Halomonas halophila, které lze využít pro výrobu bioplastů.

Zdroj: <http://www.prirodoveda.cz/vyzkum/pha-granule-pomahaji-bakteriim-vydrzet-osmoticky-stres.html>.

me dělat? Existuje něco, co by mohlo rozšíření této nekonečné plastové spouště aspoň zpomalit?

Nejjednodušší řešení se často ukazují jako ta nejefektivnější. Proč používat syntetické plasty, když můžeme využít to, co nám nabízí příroda sama? Ta na rozdíl od lidí nehledá pouze mechanismy, jak látky vytvářet, ale i jak je rozkládat. Řeč dnes proto bude o biopolymerech, konkrétně polyhydroxyalkanoátech. O látkách, za jejichž tajemným názvem se skrývá mnoho zajímavých vlastností.

Polyhydroxyalkanoáty (PHA) jsou polyesteru přirozeně produkované organismy, které naši planetu osidlují již od počátku věků – bakteriemi. Vznikají především ve stresových obdobích. Pokud se bakte-

rie dostane do prostředí s nedostatkem dusíku, fosforu či kyslíku, začne si dělat zásoby na horší časy v podobě vnitrobuněčných granul. Tato granula s PHA pak slouží jako bohatý zdroj uhlíku a energie a pomůžou bakterii překonat dobu strádání. Díky svým vlastnostem by mohla být užitečná nejen pro bakterii, ale i pro nás v oblasti biotechnologií. PHA mají totiž dvě důležité vlastnosti. V první řadě jsou biodegradabilní, což znamená, že se bez větších problémů rozloží v životním prostředí. Tento proces rozkladu trvá okolo tří měsíců. Druhým zajímavým rysem je jejich biokompatibilita, díky které nejsou škodlivé pro živé organismy.

V praxi se bakterie produkující PHA kultivují ve velkých fermentorech s podmínkami nastavenými tak, aby byla produkce

biopolymeru co největší. Kontrolována je teplota, hladina kyslíku či pH. Pro svůj růst dále potřebují zdroj uhlíku – tím bývají nejčastěji cukry či mastné kyseliny. Pro „krmení“ bakterií jsou tak v rámci některých experimentů využívány zbytky rostlinné biomasy (např. piliny) nebo použité fritovací oleje. Celý proces se tak stává ještě o něco ekologičtějším.

Díky svým vlastnostem si PHA probojují cestu do odvětví všeho druhu. Tlak je v tuto chvíli kladen především na oblast tvorby jednorázových obalových materiálů – lahví, brček apod. Stávají se ale i atraktivním materiálem v rámci zemědělství – díky své dobré rozložitelnosti se začínají používat pro výrobu mulčovací fólie, které by mohly být ponechány na polích bez rizika úniku mikroplastů. V rámci medicíny se zkoumá jejich použití pro tvorbu povrchových úprav kloubních implantátů, jež by zabránily tvorbě bakteriálních biofilmů tvořících problematické

záněty. Zároveň nachází své uplatnění i jako samovstřebatelné stehy. Dostává se nám tak do ruky materiál, jehož možnosti využití jsou nezměrné a potenciál velký.

Pokud se chcete o PHA dozvědět víc:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Polyhydroxyalkano%C3%A1ty>

<https://www.mmspektrum.com/clanek/bakterie-a-olej-od-hranolek-zachranuji-svet>

https://www.youtube.com/watch?v=HulUbjA2iSw&t=40s&ab_channel=BLOOMBioeconomy

Kristýna Lipovská

ZAJÍMAVOSTI Z OKOLÍ

Vodní dílo Vír láká turisty i adrenalinové nadšence

Bystřicko je nejčlenitějším regionem celé Vysočiny. Hluboké, až kaňonovitě údolí řeky Svatky dodává krajině, v kontrastu s vysokým převýšením okolních vrcholů, horský ráz. A právě v nejužším místě tohoto údolí vzniklo před více než šedesáti lety vodní dílo Vír. Dnes láká přehrada nejen milovníky technických staveb, ale také turisty všeho druhu a adrenalinové nadšence. Přijďte i vy objevit nádherné výhledy, tajemné zříceniny a přírodní rezervace plné vzácných druhů rostlin. Kromě klasických pěších nebo cyklovýletů si tu můžete navíc vyzkoušet i zajištěné cesty „via ferrata“ nebo singletracky.

Historie přehrady a její využití

Snahy regulovat kolísání průtoku v povodí řeky Svatky se objevovaly už od roku 1911. Plány na vybudování přehrady ale na nějakou dobu zhatila druhá světová válka. Velká povodeň na začátku 40. let přispěla k tomu, že stavba vodního díla Vír začala hned v roce 1947. Dokončena byla o 10 let později, tedy v roce 1957 a o střechu nad hlavou připravila téměř 250 obyvatel z obce Chudobín a části obce

Korouhvice, které skončily pod hladinou. Mohutná hráz, která měří 66,2 metru, s korunou širokou 9 metrů a dlouhou 390 metrů je třetí nejvyšší u nás. Zajímavostí je, že prvním stavbyvedoucím byl pozdější spisovatel Zdeněk Pluhař, jenž napsal o stavbě román *Modré údolí*.

Vodní dílo Vír I bylo koncipováno jako soubor na sebe navazujících staveb, jež měly umožnit komplexní využití vodního zdroje. Kromě regulace průtoku se od začátku počítalo s využitím pro vodárenské účely a tvorbou vodní energie. K vyrovnaní špičkového provozu vodní elektrárny u hlavní hráze byla pod obcí Vír navržena vyrovnávací nádrž s průtočnou vodní elektrárnou Vír II. Kromě toho je přehrada také zásobárnou pitné vody pro široké okolí i část Brna. Vzhledem k tomu, že je přehrada Vír důležitým zdrojem pitné vody, bylo v jejím okolí vyhlášeno pásmo hygienické ochrany, a platí zde tedy přísný zákaz koupání.

V okolí najdete krásné výhledy a unikátní přírodní rezervace

V přehradě si sice nezaplavete, ale jinak si v jejím okolí přijde na své kaž-

dý. Obec Vír se stala centrem turistiky už v 80. letech 19. století díky hostinskému Františku Šťastnému, který své hosty ctil bylinným likérem Vírský vánek a dalšími specialitami. Ve svém podniku přivítal například i Petra Bezruče, Karla Čapka, Jana Masaryka nebo Emu Destinovou. Dnes můžete přímo v obci navštívit několik pěkných **staveb lidové architektury**. Milovníci umění by neměli vynechat **Galerii Na Bahnech**. Díky svým skvělým přirozeným světelným podmínkám je hojně vyhledávaná umělci a má běžně obsazenou kapacitu až na dva roky dopředu. Za návštěvu stojí i nedaleká **zřícenina hradu Zubštejn**, předchůdce slavného hradu Pernštejn, nacházejícím se v nedaleké Nedvědicí. Pokud byste si chtěli výlet prodloužit, červená turistická značka vás ze Zubštejna zavede pohodlným tříkilometrovým klesáním ke **zřícenině Pyšolce**.

Okolí přehrady jistě ocení také milovníci přírody, protože oblast patří do vyhlášeného přírodního parku Svratecká hornatina. V **přírodní rezervaci Vírská skalka** můžete obdivovat přirozené lesní porosty a významné druhy rostlin. Místem se sváznou květenou je i **přírodní památka Ostražka**. Krásný pohled na řeku a přehradu nabízí nejvyšší a nejslavnější vírská skála s **vyhlídkou Klubačice**, zvaná taky Daliborka. Díky odlesnění se dnes můžete kochat výhledem i z **Rossiho skály**. Pokud si chcete prohlédnout celé okolí a ještě se něco dozvědět, vydejte se na vodohospodářskou naučnou stezku zvanou **Stezka kolem evropského stromu**. Šestnáct panelů je věnováno ochraně a využití vodního bohatství, na čtyřech se dozvíte o obcích na trase. A jak název napovídá, stezka vás provede kolem Chudobínské borovice tyčící se na skále, jež se díky svému unikátnímu vzhledu stala v roce

Foto: Archiv Koruny Vysočiny

pokračování na str. 20

2020 vítězem soutěže Evropský strom. Trasa je dlouhá 16 km a můžete ji zdolat i na kole.

Vyzkoušet si můžete ferraty, singletracky i ledovou stěnu

Přehrada získává poslední dobou o popularitě u sportovních a adrenalinových nadšenců. V létě si můžete projít dvě zajištěné **ferratové cesty na Ledové a Jezerní stěně**. Pokud nemáte vybavení, můžete si ho přímo před nástupem půjčit a rovnou vám i vysvětlí, jak ho používat. Kromě adrenalinového zážitku vás čekají také krásné výhledy. Milovníci cyklistiky si můžou vyzkoušet projet místní **singletracky s názvem Traily Vír**. Na své si přijdou jak začátečníci, tak zkušení jezdci. Užijte si třeba sjezd z vyhlášené skalní vyhlídky Klubáčice nebo oboustranný přírodní trail s transfery po polních cestách mířící na zříceninu hradu Zubštejn. Zkušenější jezdci si vychutnají prudký sjezd od skalní

vyhlídky Sokolí skála. Zatímco po většinu dne se voda v korytě Svatky jen líně plazí mezi trávou obrostlými kameny, v době výroby elektrické energie v místní hydroelektrárně se promění v jednu z nejdivočejších řek v ČR. Toho již řadu let využívají vodáci ze širokého okolí, kteří v horní části řeky, v těsné blízkosti hráz Vírské přehrady, vybudovali atraktivní **vodácký kanál s řadou překážek**. A čeká vás tu ještě jedna rarita. Díky tomu, že voda do řeky vytéká z přibližně 40metrové hloubky zdejší přehrady, nemívá ani během parných dní více než 10° C. V zimě se sem sjíždí trénovat a soutěžit elita horolezců i amatérů na **největší českou přírodní ledovou stěnu**, která vzniká v okolních skalách.

Místní rarita: Vírský mlýnek

Vírský mlýnek je soustavou figurek připomínající mechanický betlém, kterou vytvořil vírský občan, pan Vincenc Navrátil, na potoku tekoucím od Rovečného. V obci Vír stával před třiceti lety tzv. Navrátilův mlýnek. Bylo to hejblátko

umístěné na Rovečinském potoce a obsahovalo zhruba sedmdesát vyřezávaných figurek. Poháněl je vodní proud a různé se pohybovaly (řezaly, tančily, přitloukaly hřebík...). Původní Vírský mlýnek vznikl pravděpodobně desítky let. Po smrti zhotovitele byl mlýnek jeho dědicem darován do Horáckého muzea v Novém Městě na Moravě. Obec Vír nechala v roce 2007 vyrobit repliku Navrátilova mlýnku. V blízkosti říčky Bystřice byl vybudován mechanismus poháněný vodní silou. Tvoří ho asi dvě desítky pohybujících se postav. Více na www.korunavysociny.cz.

Výstup *Vodní dílo Vír láká turisty i adrenalinové nadšence*, byl vytvořen za přispění prostředků státního rozpočtu České republiky z programu Ministerstva pro místní rozvoj.

David Štěpánek
za Korunu Vysočiny

TRADIČNÍ VÁNOČNÍ KONCERT BYSTŘICKÁ KAPELA

čtvrtek 22.12.2022 v 17:15h

OBCHODNÍ DŮM NEDVĚDICE

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Úvodní slovo ředitelky

Vážení a milí rodiče, spoluobčané, dovoluji Vám prostřednictvím Zpravodaje popřát krásné vánoční svátky prožité v klidu a pohodě s Vašimi blízkými a především hodně zdraví a optimismu do dalšího roku. Jménem zaměstnanců školy Vám děkuji za spolupráci a vstřícnou komunikaci. Věřím, že v ní budeme nadále pokračovat.

Jsmo rádi, že Vás opět můžeme pozvat k nám do školy na tradiční rukodělné Vánoční koledování, které se uskuteční v pátek 16. prosince. Kromě dílniček se můžete těšit na vánočně vyzdobenou školu a pohostění od našich paní kuchařek.

Pokud by Vám nyní nevyšel čas, jste srdečně zváni na prohlídku naší základní a mateřské školy dne 10. března 2023, kdy uspořádáme *Den otevřených dveří*. Budeme se na Vás těšit!

Eva Šimečková
ředitelka školy

Sofie Chytrá, 2. ročník

Podzimní akce osmáků

Osmáci jsou sice od letošního školního roku rozděleni do dvou tříd, ale všechny větší akce podnikají společně. Na konci září se s žáky 9. ročníku vypravili do Technického muzea v Brně. Absolvovali komentovanou prohlídku výstavy s názvem *Stroje Leonarda da Vinci*. Poté prozkoumali i další expozice v tomto atraktivním muzeu. A jak si akci užili? Líbilo se jim prvorepublikové městečko, zrcadlová místnost, Leonardovy obrazy, létací stroj a nejrůznější pohyblivé mechanismy. I cesta vlakem a tramvají byla super.

Projektový *Den v pohybu*, který se konal 29. září, strávili opravdu v pohybu. Někteří pomáhali na stanovištích pro děti z MŠ, ostatní se vydali na osmikilometrovou procházku, která vedla přes Lískovec a Ková-

řovou. Povídali jsme si, užívali si společně strávený čas na čerstvém vzduchu. A po středu osmáků? Vybíráme jeden za všechny: *Bylo to hodně do kopce, ale bylo to hodně dobré*. Víc není třeba dodávat.

14. října absolvovali edukační program s názvem *Socha z plastu* v Galerii J. Jambora v Tišnově a vyzkoušeli si, co nabízí multimediální dílna v tamější městské knihovně. Programovali Ozoboty, mBoty, zkoušeli tisk na 3D tiskárně a různé naučné programy na tabletech.

Další projektový *Den stromů* si užili na Střední škole stavebních řemesel v Bosonohách. Tam se s těžko uvěřitelným nadšením věnovali výrobě vařeček a obraceček ze dřeva. Používali rašple, pilníky... Vyzkoušeli si i práci na elektrické lu-

pínkové pile! Nikomu se nic nestalo, bylo to úžasné dopoledne.

První listopadový páteční večer strávili zájemci z 8. a 9. ročníku v Městském divadle Brno – konkrétně na Činoherní scéně, kde se odehrála vražda! Naštěstí byla jen součástí interaktivní detektivní komedie s názvem *Splašené nůžky*. Naši žáci se nejen pobavili, ale někteří dokonce svými poznámkami ovlivňovali průběh představení a přispěli k odhalení pachatele.

V listopadu také v hodinách občanské výchovy společnými silami zpracovali projekt o Ústavě České republiky. Těšíme se na další akce, které společně s žáky plánujeme.

Gabriela Sedlářová, Iva Lukasová

Foto: Iva Lukasová

Městské divadlo Brno
Foto: Iva Lukasová

29. září – Den v pohybu

Na projektový den jsme se všichni těšili a byli připraveni strávit ho na čerstvém vzduchu. Pláštěnky i deštníky zůstaly naštěstí v suchu, stejně jako my. Dívky z osmičky připravily pro naše školkáčky stanoviště na školním hřišti a tělocvična se proměnila v džungli, kde malí tarzani a tarzanky překonávali její nástrahy. Mladší žáci si zvolili trasu, aby ji jejich malé nožky zvládly, cestou plnili úkoly, pozorovali krajinu nebo hledali poklad. A ti starší? Ti si dali pěkně do těla a potrénovali lýtka. Trasa stoupala nahoru, ještě víc nahoru a... všem bylo stejně dobře. Zbarvující se podzimní příroda, houby v lese, zvířata zahlédnutá cestou a hlavně dobrá nálada. V takovém duchu probíhal náš projektový den.

Kateřina Vejrostová

Stanoviště pro děti z mateřské školy

Žáci 6. A

Žáci 1. a 4. ročníku

Žáci 3. ročníku

Žáci 5. ročníku

Žáci 6. B

Žáci 8. ročníku

Žáci 9. ročníku
Foto: Archiv ZŠ

Společnými silami, s podporou pedagogických znalostí a dovedností jsme s dětmi z mateřské školy a žáky ze školy základní oslavili 20. říjen netradiční výukou. Každá třída měla jiný program, ale se stejným cílem – ukázat našim žákům důležitost stromů v rámci přírodního společenstva. Důraz jsme kladli na venkovní výuku s prvky badatelství, vzájemnou spolupráci a hlavně – strávili jsme slunečný podzimní den mimo školní lavice.

Vytáhnout žáky do přírody, do lesa bylo cílem každé paní učitelky. Zde si pro svoje žáky připravily rozmanité aktivity

spojené se *Dnem stromů*. V mateřské škole a v páté třídě přivítali pana Vojtěcha Kobzu, nadšeného myslivce. Svým poutavým a zajímavým vyprávěním o lesní zvěři vtáhnul do diskuze snad každého. Dopoledne strávené na Střední škole stavebních řemesel v Bosonohách si užili žáci osmého ročníku. S nadšením tam vyráběli vařečky a obracečky ze dřeva. Používali rašple, pilníky, ale i elektrickou lupínkovou pilu pod odborným vedením Jana Klusáka a Josefa Přibyla. Na rozcestí U Obrázku nad Nedvědicí žáci 9. ročníku vysázeli pod zkušeným dohledem panů

Jana Baláše, Maria Lančí a Marka Lančí 204 stromků dubu zimního za podpory Lesů České republiky. Také školní družinu tento významný den inspiroval k řadě činností. Žáci jednotlivých ročníků ztvárnili strom i výtvarně. Jejich výkresy zdobily prostory celé školy.

Věříme, že námi vytyčený cíl byl dosažen. Na jarní období máme pro žáky připravené další dva projektové dny – *Den s knihou* a *Den Země*.

*Ladislava Kobzová
za učitele a asistenty ZŠ a MŠ Nedvědice*

Žáci 3. ročníku

Žáci 7. ročníku

Žáci 2. ročníku

Žáci 5. ročníku

Žákyně 8. ročníku vyrábí vařečku.

Sázení dubů žáky 9. ročníku

Foto: Archiv ZŠ

Ani jsme se pořádně nerozkoukali a už jsou za námi tři měsíce od chvíle, kdy skončily velké prázdniny. Od září jsme toho stihli v naší školní družině opravdu dost. Nevěříte?

V září, když jsme se seznámili s novými kamarády a zjistili, co je nového v naší družince, jsme si zašli, vyzbrojeni košíky a dobrou náladou, na houby. Pro děti to byl neskutečný zážitek. Sice se nám nepodařilo najít žádného Dědečka hříbečka, zato jsme našli pár suchohříbů a babek. Při seznamování se školou jsme také nakoukli do školní knihovny. Tam už na nás čekala paní učitelka Eva Zemanová, která nám přečetla knihu od Jennifer Berneové – *Ka-*

mil neumí létat. Vůně knih našim dětem tak učarovala, že knihovnu navštěvují každé úterý, z čehož máme obrovskou radost. A aby toho nebylo málo, společně jsme se s celou školou snažili protáhnout si svá těla při *Dnu v pohybu*, kdy jsme překonávali opičí dráhu. Musím říci, že jsme netušili, kolik tarzanů se u nás schovává.

Říjen jsme zahájili dlabáním dýní. Ten, kdo navštívil náš školní dvůr, nevěřicně koukal a jistě ocenil, jak máme šikovné děti. Tvoření nás opravdu baví! Proto jsme přijali nabídku od paní Michaely Havířové a šli jsme se podívat za ní do jejího království, kde jsme si mohli vytvořit krásné květináčky nebo náramky. Věděli

jste, že v říjnu mají stromy svátek? Ve družině jsme jim věnovali celý týden. A víte, kde najdete nejtlustší strom v Nedvědicí nebo jaké stromy rostou v okolí naší školy? Naše děti už to vědí!

Listopad jsme u nás přivítali, jak se sluší a patří, tedy připomínkou Halloweenu. Naši školu navštívili totiž různí kostlivci, duchové a jiná strašidla, která bloudila školou, až si nakonec udělala tančící zábavu u nás v kreslárně. Doufáme, že se jim tu líbilo.

Hana Bublánová
za vychovatelky ŠD

Den v pohybu

Houbaříme

Procházka v rámci projektového Dne stromů

Dlabání dýní

Halloween

Mikulášská nadílka
Foto: Hana Bublánová

Ptačí budky

Ve čtvrtek 3. listopadu žáci 2. ročníku sestavovali ptačí budku. Poté jsme ji umístili na parapet, kde nyní můžeme pozorovat různé druhy ptáků, kteří přiletí za potravou. Žáci se naučili, jak vyrobit funkční ptačí krmítko, a dozvěděli se, čím lze ptáky přikrmovat.

S realizací nám pomohli manželé Pešovi. Pan M. Peša nám dovezl připravený polotovár, ze kterého jsme budky sestavili. Doma nám slepil a stloukl stříšku, my jsme kompletováli zbytek. Poté jsme budku natřeli a dílo bylo hotové. Na první pohled jednoduchá a rychlá záležitost, ale opak byl pravdou. Cílem bylo vyrobit budky takové, aby se v nich ptáčkům líbilo. Někdy bylo potřeba i opakovaně práci předělávat. Ale dílo se podařilo a druháčci byli pyšní, že si odnáší takový pěkný výrobek. Nyní stačí popřát ptáčkům dobrou chuť!

Milí rodiče druháčků, chtěla bych Vám touto cestou poděkovat za Vaši úžasnou spolupráci. Vážím si Vašeho zájmu a aktivního přístupu. Děkuji Vám nejen za Váš čas, ale i za podporu a povzbuzení. Paní M. Ha-

Foto: Leona Vejrostová

vírové děkuji za báječné tvoření, které pro nás několikrát v roce připraví, paní L. Klusákové děkuji za cukrovinky, jimiž nás zásobuje po celý školní rok, manželům Pešovům ještě jednou děkuji za krásné budky.

Přeji Vám, Vaším dětem i blízkým hlavně hodně zdraví, štěstí a radosti v roce 2023.

Leona Vejrostová
třídní učitelka 2. ročníku

Mezinárodní projekt Záložka do knihy spojuje školy

Žáci osmého ročníku se zapojili do mezinárodního česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spojuje školy*, který spolupřádají Národní institut vzdělávání a mládeže a Knihovna Jiřího Mahena v Brně. Tématem letošního ročníku bylo: **Můj literární příběh čeká na Tvé přečtení.** Po odeslání přihlášky do projektu nám byla přidělena slovenská partnerská škola. Stala se jí Základní škola při Dětské fakultní nemocnici s poliklinikou v Banské Bystrici. Jednalo se o děti z Kliniky dětské pediatrie, Kliniky chirurgických disciplín a Kliniky dětské hematologie a onkologie.

Při realizaci projektu jsme postupovali tak, že jsme propojili hodiny českého jazyka a výtvarné výchovy. Pod vedením paní učitelky Gabriely Sedlářové děti vymyslely dva krátké příběhy (8. A o žirafě, 8. B o hrošíkovi) – každý jednu větu a ve výtvarné výchově záložky vytvořily. Příběhy jsou to krátké a místy poněkud dramatické, ale mají dobrý konec, a to je důležité. Ke každé záložce jsme přiložili raději i lísteček s celým příběhem, ať děti na Slovensku vědí, čeho je jejich záložka součástí a můžou si v něm svoji větu dohledat. Nebo si k ní můžou vymyslet svůj vlastní skvělý příběh.

Hotové záložky jsme zabalili, odeslali na Slovensko a těšili se na zásilku od dětí z Banské Bystrice. A že jsme se měli na co těšit. Přišla nám spousta krásných záložek. Na každé je uvedena oblíbená kniha jejího autora, takže máme i spoustu tipů na osvědčené knihy pro děti.

Vymýšlení a vyrábění jsme si užili a jsme rádi, že jsme se takto spojili s dětmi na Slovensku. Spolupráce se slovenskou školou byla výborná. Celý projekt hodnotíme velmi kladně.

Iva Lukasová

Záložky našich žáků

Záložky ze Slovenska
Foto: Iva Lukasová

Žáci devátého ročníku zahájili svůj poslední rok na škole velmi zodpovědně. Od 2. září se stali ochránci a pomocníky našich nejmladších žáků-prvnáčků. Díky spolupráci s paní učitelkou Evou Nedomovou dostali příležitost ukázat, že je na ně spolehnout. Ti, kteří bývají ve škole mezi prvními, pomáhali celé září odvádět prvňáky ze šaten do třídy. Cesta neznámým prostorem se tak stala pro malé žáky méně stresující. Na konci září jsme se za prvňáčky vydali všichni, aby nám ukázali, co nového se ve škole naučili. Vzájemně jsme se představili a společně podepsali *Šátek přátelství*. Prvnáčci nám zazpívali a zatančili a poté si s deváťáky zacvičili při básničce. Společně strávěné chvíle se všem líbily.

V září jsme si protáhli těla během *Dne v pohybu*. Prošli jsme se z Nedvědice po naučené stezce přes Sejřek, Doubravník a Černvír zpět do školy. Trasa o délce 13,3 km byla pro mnohé náročná, ale i přes počáteční protesty ji všichni v pohodě zvládli. Dále jsme navštívili výstavu *Stroje Leonarda da Vinci* v Technickém muzeu Brno. Během komentované prohlídky se žáci dozvěděli řadu zajímavostí ze života známého italského malíře a vynálezce a prohlédli si jeho dílo. Některé žáky v muzeu nadchla stará auta, motorky a počítače, jiní se s údivem prošli dobovými obchody a podniky. Pomyslnou třešničkou na dortu byly chvíle strávené v interaktivní technické herně, v níž se žáci zábavnou formou seznámili s různými zákony fyziky a s jejich aplikací.

Říjnový projektový *Den stromů* se deváťáci věnovali sázení dubů. Při zpětném hodnocení této podzimní akce se většina žáků shodla, jak byla výsadba náročná. I přestože to zpočátku nevypadalo, společnými silami zasadili během dopoledne 204 dubů. Snad se jich ujme co nejvíce. Jsem přesvědčená, že žákům přinese pohled na vzrostlý les radost a budou si moci hrdě říct: „Tyto stromy jsem pomáhal sázet já.“ Děkuji zaměstnancům Lesů ČR, bez jejichž pomoci by se sázení nemohlo uskutečnit.

Zajímavá byla také exkurze do nízkoprahového zařízení v Kuřimi, kde si žáci popovídali s pracovníky centra, připravili si palačinky a zahráli kulečník nebo videohry.

Mým cílem je žákům nejen předat znalosti, ale přinést do jejich školního života také radost a zábavu. Poslední říjnový den jsme proto společně připravili *Halloweenské dovádění* pro děti z mateřské školky a prvňáčky. Celá chodba a učebny v 2. patře budovy B se včetně své výzdoby proměnily v halloweenskou hernu. Deváťáci v kostýmech, rozdělení do skupin, připravili 13 stanovišť, na kterých si malé děti mohly zařadit. Střílely na duchy, házely papírovými lebkami, běhaly opicí dráhou, hledaly pavouky, skládaly puzzle, nosily oči na lžici, hrály pexeso a rybařily. Čekaly na ně i náročnější úkoly. Deváťáčky, převlečené za čarodějnice, testovaly jejich znalosti a dovednosti – předčíselné představy, grafomotoriku, pozornost. Odpočínout od úkolů si děti mohly při vyrábění

pavoučků a u malování. Jako bonus si od nás všichni odnesli hromadu sladkostí a většina z nich úsměv na tváři, což nám udělalo největší radost.

Listopad se nesl v duchu teoretické přípravy na střední školu. Všichni deváťáci musí mít do konce února podané přihlášky, a proto jsme v Tišnově navštívili workshop na téma volba povolání a brněnský úřad práce, kde jim kariérová poradkyně pomohla s výběrem střední školy. Také dotazník, který zde vyplnili, je snad nasměruje na vhodný typ dalšího studia. Bohužel se letos nekoná veletrh středních škol na brněnském výstavišti, tak jsme alespoň využili příležitosti a navštívili střední školy v Tišnově a Bystřici nad Pernštejnem. Poslední listopadový den jsme společně s první třídou a mateřskou školou vyzdobili městečko a vánoční stromek na křižovatce u kostela.

Závěrem bych chtěla poděkovat paní asistentce Tereze Švecové a všem ostatním kolegům za pomoc při plánování a organizaci zmíněných akcí. Deváťákům přeji šťastnou volbu při výběru střední školy a především hodně sil a elánu do učení, aby všichni bez problému zvládli dubnové přijímací zkoušky.

Eva Zemanová
třídní učitelka 9. ročníku

Šátek přátelství

Technické muzeum Brno

Nízkoprahové zařízení Kuřim

Halloween

Společné zdobení vánočního stromčku
Foto: Archiv ZŠ

Život v naší mateřské škole

Hned po zahájení nového školního roku jsme se s dětmi pustili do různých aktivit.

První týden jsme v rámci projektu s paní Michaelou Havířovou sklídili úrodu melounů na školní zahradě. Pět sladkých melounů dětem moc chutnalo a už teď se těší na novou úrodu. Za spolupráci jí velice děkujeme. V pátek dne 16. 9. se na školní zahradě v dopoledních hodinách konala *Podzimní zahrada*, kde děti plnily úkoly s podzimní tematikou – stavěly domečky z kukuřice, házely jablíčky do koše, běhaly slalom s řepou aj. Děti byly ze soutěží nadšené a navzájem se podporovaly potleskem. *Putování za pokladem* naši nejmenší absolvovali dne 21. 9. Po vyznačené cestě se záchytnými body v Nedvědici plnili úkoly, které je přiblížily k pokladu. Poklad samozřejmě objevili! Byl schovaný

na zahradě v areálu MŠ a všem dětem rozzářil oči. Ve čtvrtek 29. 9. jsme byli pozváni do ZŠ Nedvědice v rámci projektového *Dne v pohybu*. Tento den si nejmenší sportovci užili naplno, a to díky paní učitelce Kateřině Vejrostové a jejímu týmu.

Začátkem října se v naší mateřské škole konala první *Bramboriáda*. K oběma našim třídám se přidali prvňáčci s paní učitelkou Evou Nedomovou. Děti dle své fantazie vytvářely z brambor různé postavičky, zvířátka a jiné výrobky. Toto aktivní a inspirativní dopoledne završilo pečení brambor. V úterý 11. 10. jsme měli v mateřské škole *Červený den*, kdy byly veškeré činnosti zaměřeny na tuto barvu, a dokonce i naše oblečení bylo sladěno do červená. Dětem se to zalíbilo natolik, že s barevnými dny budeme nadále pokračovat.

Čtvrtek 20. 10. byl věnován dalšímu projektovému *Dni stromů*. Poslední říjnový den patřil *Halloweenu*, který pro děti z mateřské školy připravili žáci z 9. ročníku pod vedením paní učitelky Evy Zemanové, za to patří všem velké díky. Děti odcházely ze školy s diplomy, sladkou odměnou a radostným úsměvem na tváři.

Dne 2. 11. se konalo v místní sokolovně hudební vystoupení *Čiperkové*. Představení navštívily i děti z okolních mateřských a základních škol. Z akce byly unešené, protože si mohly s hlavními protagonisty zatancovat. Patřil jim celý parket a věřte, že to pěkně roztančily.

kolektiv MŠ

Cesta za pokladem

Tvoření s 1. třídou

Sklizeň melounů

Červený den v MŠ

Čiperkové

Žlutá třída na Halloweenském dovádění

*Červená třída na Halloweenském dovádění
Foto: Archiv MŠ*

Since 1924

Nové MG ZS

Anglická legenda přijíždí

150 000 km

od **424 940 Kč**

Vyzkoušejte si nové ZS i vy

Nové MG ZS bylo testováno a k dokonalosti vyladěno na evropských silnicích. Kromě vysoké úrovně bezpečnosti si při jízdě vychutnáte prostorný komfortní interiér i velký zavazadlový prostor. K pohonu vám poslouží dva spolehlivé a úsporné zážehové motory o výkonu 102 nebo 111 k a k tomu všemu dostanete nadstandardně bohatou výbavu. Nové MG ZS vám prostě dává všechno co potřebujete za skvělou cenu.
Tovární záruka 7 let / 150 000 km.

AUTO... s.r.o.

Nádražní 2118/67, Žďár nad Sázavou, tel.: 566 624 949

www.auto-auto.cz

Kombinovaná spotřeba 6,6 – 7,2 l/100 km, emise CO₂ 149 – 163 g/km (dle normy WLTP). Údaje dle směrnice a nařízení EU nebo předpisů EHK. Obrázky jsou ilustrativní.